ХУРАМХААНАЙ, СЭЛЭНГЫН, ПОГРАНИЧНА СОВХОЗУУД ТАРЯА ХУРЯАЛГАДАА ЖЭГДЭРЭН ОРОО!

ҺАҺА САГЫЕНЬ АЛДАНГҮЙ ХАА ХААНАГҮЙ ТАРЯАГАА ТҮҮБЭРИЛЭН ХАДАЯ!

Тэжээл бэлэдхэлгээ шамдуулая!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 188 (9943) | 1962 оной августын 10, пятница | Сэн 2 мүнгэн

700 ГЕКТАР ТАРЯАН ХАДАГДАА

Хурамхаан тосхон. *(Телефоноор абтаба).* Долоон жэлэй дүрбэдэхи жэлэй ургасые гээлтэгүйгөөр, эрхим шанараар хуряажа, Эхэ орондоо ороохо таряа элбэг дээр худалдахын түлөө манай совхозой таряашад, механизаторнууд эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна.

Энэ жэлдэ ороохо таряанай ургаса яһала һайн. Мүнөө дээрээ дундуур абажа үзэхэдэ, гектарай 1 центнер ороохон амбаарта сохом орохоор хүлеэгдэнэ. Байгша ондо бүхыдөө 10.362 гектарта ороохото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 7179 га шэниисэ таринхайбди. Үнгэрэгшэ июль һарада, августын эхеэршье манай эндэ бороогүй, наратай сэлмэг үдэрнүүд байжа, ороо таряан тон түргэнөөр, жэгдэ һайнаар эдеэшэжэ эхилээ. Эгээн түрүүлэн Хүнтэймнай уужам талын таряанай ургаса эдеэшэжэ, амяарлан хадажа эхилхээр болоо.

Таряа хуряалга дээрэ үдэр хоног бүхэнэй гамтай һанаание хараада абажа, совхозой нэгэдэхи, хоёрдохи отделенинүүд таряа амяарлан хадахаар тааруулан бэлэдхэгдэһэн 6 «СК-3» түхэлэй комбайн, «С-6» түхэлэй комбайн, 5 лафетнэ жатка табижа, түрүүшын үдэртөө таряагаа 20 машинаар хадажа эхилээ. Гадна эндэ удаар үшөө 5 комбайн, лафетнэ жаткануудые таряа хадалгада нэмэжэ табигдахань. Тиигэжэ эндэхид трактор, комбайн, машинануудаа нэгэшье һаадгүйгөөр хүдэлгэжэ, **хоёрхон үдэрэй туршада хамтадаа 700 гаран гектарта шэниисын ургаса баал болгоод байна.** Жэшээлхэдэ, хоёрдохи отделениндэ (эрхилэгшэнь нүхэр Малыгин) энэ үе соо 400 һайса гаран гектарай ургаса хадагаагдаба.

Байгша ондо манай совхозой механизаторнууд таряа амяарлан хадалга, хуряалга дээрэшье машина техникэеэ дүүрэн хүсэндэнь, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, нэгэ газарта бүлэг бүлэгөөрөө ажаллахаар шиидэнхэй. Тиихэдэ механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэхэ юм. Тиигэжэ **бүхы ороохо таряанайнгаа ургасые хүдэлмэриин 20 үдэрэй туршада хадажа, хуряажа дүүргэхэбди.** Түрүүн бүхы таряагаа үсөөхэн хоног соо хадажа, баал болгоод, удаань комбайнуудаа баал суглуулан сохихоор дахин тааруулан табижа, ургасаяа хуряаха байнабди.

Мүнөө түрүүн хадагдаһан таряае «СК-3» түхэлэй гурбан комбайн суглуулан сохижо эхилэнхэй.

Таряа амяарлан хадалга дээрэ совхозой үнинэй механизаторнууд, Социалис Ажалай Геройнор: Цэдэб Зубеев, Шоймпол Бадмаев (нэгэдэхи отделени), мүн ондо «Хуряалгын мастерай» нэрэ зэргэдэ хүртэһэн түрүү комбайнер Павел Бурцев гэгшэд хүдэлжэ эхилһэн түрүүшын үдэрһөө бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгарна.

Гэхэтэй хамта совхоздомнай комбайнаар гараһан таряа зөөхэ, тэрэниие гүрэндэ абаашажа тушааха автомашина хомор, ехэ бэрхэтэй байдал тохёолдуулхаяа байна. Ушар юуб гэхэдэ, мүнөө өөһэдымнай 20 автомашина силосэй ургамал зөөжэ, сүлөө забдагүй хүдэлнэ. Иигээд ехэнхи таряанайнгаа «хүлһөө буугаад» байхада хуряалга дээрэ үдэртөө 30 шахуу комбайн хүдэлхэ болоно.

Тиимэһээ тэдэнэй ороохые һаадгүй зөөхын тула эндэ 25 автомашина сохом хэрэгтэй болохонь гээшэ. Энээн тушаа республикын эмхи зургаан болон предприятинууд туһалха бэзэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө найданабди.

Ж. Гармаев,
Баргажанай аймагай Хурамхаанай совхозой директор.

Табан комбайн таряалан дээрэ...

Манай совхозой нэгэдэхи отделениинхид (эрхилэгшэнь Василий Ким) түрүүлэн, таряагаа амяарлан хадажа эхилбэ. Эндэ 450 гектар таряалангай эртын шэниисын ургаса дээгүүрээ халюуран шарлажа, залаань эдеэшэжэ эхилээ.

Ажахын тоосоондо ороһон тракторна бригадын дүй дүршэлтэй комбайнернууд Александр Савичев «СК-3» комбайнаар, Борис Поляков, Виктор Стрекаловский, Намсарай Будаев гэгшэд «С-6» комбайнаар, Алексей Базаров лафетнэ жаткаар Сүүдхэ гэжэ газарта таряа эгээн түрүүлэн амяарлан хадажа захалаа.

Совхозоймнай механизаторнууд үндэр ургасаяа бэлэдхэл һайнтайгаар угтаад, бүхы таряагаа 15 үдэрэй туршада хадажа хуряажа дүүргэхэ, мүн тэрэнээ 7 хоног соо баал болгохо зорилготой. Лафетнэ жаткын машинистнар сүүдхэ соо 50 га хадаха, комбайнер бүхэн хоёр халаан соо 60 га газарта баал суглуулжа, сохихо уялга абанхай. Салингайнь 50 процент нэмэлтэ түлбэри болгон үгтэхэ.

С. Кривогорницын,
Кяхтын аймагай Погранична совхозой директор.

БООЦЫН ФЕРМЭ ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

Энэ жэлдэ Борьёогой үргэн талын ургаса урдынхиһаа һурагүй һайн. Совхозой хүдэлмэришэн бүхэн мянган хонин һүрэгтөө бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхын хойноһоо шармайн оролдоно.

Мүнөөдөө олоной дундаһаа онсо шалгаржа ябаһан Бооцын фермын малшад тушаа онсо тогтожо хэлэмээр. Эндэ бүхыдөө ажахын тоосондо ороһон, оньһожоруулагдамал 4 бригада эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэй нэгэн — Д. Г. Плюснинэй хүтэлбэрилдэг һү һаалиин нэгэдэхи гүүртынхид тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүрин хабаадуулагданхай. Эндэ үдэр бүри — эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор—2 трактор, 7—8 хүдэлмэришэд ажаллана. Эдэнэй хүсөөр мүнөө 1300 центнер эрхим шанартай тэжээл бэлэдхэбэшье, түйлаһанаараа хизаарланагүй.

Эндэхи фермын хоёрдохи гүүртынхид эдэнэртэ мүн лэ урдаа ортоод үгэнэгүй. Мүнөөдөө эдэнэр тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө 1200 центнертэ хүргэнхэй.

Тэрэшэлэн эдэнэртэй хаяа хадхажа һуудаг, ажахын тоосондо ороһон хонишодой гурбадахи бригада (даагшань нүхэр Галсанов) үдэр бүхэндэ 7—8 хүн ажалайнгаа забһарта үбһэндэ хабаадалсана. Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө үедэ хоёрдохи шухала асуудал — хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ — түлэг дундаа шиидхэгдэжэ байна бшуу. Энэ ушарта хамтын хүсэ зүбөөр хэрэглэхэ шухала.

Бооцынхид бүхыдөө улам үдэжэ байгаа адууһа малдаа 1—1,5 жэл соо дүүрэн хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ социалис уялга абаад, бусадта жэшээ харуулна.

Һ-У. Чойзонов,
Зэдын Борьёогой совхозой профорг.

★ ★

ОДЕССКЭ ОБЛАСТЬ. **Татарбунарска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд таряа хуряалга дээрэ һайнаар ажаллаа. Энэ ажахы 2900 гектар талмай дээрэ намарай шэниисын һайн ургаса хуряажа абаа. Колхоз гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргээ, үрэһэ хаагаа, колхознигуудай ажалта үдэрнүүдтэ таряа хубаажа эхилээ. Зураг дээрэ: колхозник Илья Дмитриевич Базанай (тэг дундань) бүлэ шэниисэ тушаан абажа байна. Энэ бүлэ ажалта үдэрнүүдтээ нэгэ хахад үлүүтэй тонно таряа абаха юм.**
ТАСС-ай фотохронико.

★

ХАЛУУН ХАҺА ОРОО

СЭЛЭНГЭ. **(Телефоноор абтаба). Совхозой таряалан эртын таряан халюуржа байна. Баян хэшэгээ нэгэшье хорголтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө шанга тэмсэл үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Түрүүн совхозой дирекци, партком хүдэлмэриин хүсэ, техникые хүсэд хэрэглэхэ зорилгоор комбайнай агрегадуудые совхозой фермэ бүхэндэ тусгаар хубаарилан табяа. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи, дүрбэдэхи фермэнүүдые хоёрдохи бүлэгэй агрегадууд хангаха юм. Совхозой главна бухгалтер нүхэр Андреев хүтэлбэрилхөөр томилогдонхой. Механизаторнууд Галсанов, Цырендоржиев, Жамбалдоржиев, Цыденов, Шагдуров гэгшэд хуряалгада тусгаар тааруулагдан зохёогдоһон «СК-3» маркын комбайнуудые жолоодоно.**

Тиихэдэ совхозой 1-дэхи, 4-дэхи фермэнүүдтэ хүдэлдэг нэгэдэхи бүлэгэй агрегадуудые главна агроном В. Ф. Михайлов ударидана. Эндэ ажалладаг механизатор нүхэд Губкин, Запарин, Волосатов, Тубчинов, Намсараев, Нимаев гэгшэд бусадһаа дутуугүй ажаллахаар шармайн оролсонхой. Дурсагдаһан хоёр бүлэг агрегадууд хуряалгые тон богони болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тула хүсэтэ техникэеэ үдэр һүнигүй хүдэлгэхөөр бодомжолнод.

Энэ жэлдэ элбэг баян ургасаяа шадаал һаа ойрын болзорто хуряажа дүүргэхын тулада совхозой дирекци, партком социалис мүрысөөнэй гурим баталаа. Хубаарилагдан табигдаһан эдэ хоёр бүлэг агрегадуудай үдэрэй 300—400 гектар хадаад байбалнь, тэдээндэ нэгэ эрье хонин үгтэхэ. Тиихэдэ комбайнер бүхэнэй мүн лэ үдэрэй 55 га сабшаа һаа, нэгэдэхи шан—30 түхэриг барюулагдахаар тогтоогдонхой. Тиигээд мүрысөөнэй дүн үдэр бүхэндэ гаргагдажа байха.

Үдэр ерэхэ тудам таряа хуряалгын хаһа улам улам эршэдэнэ. Һаядаа ешмээн болон бусад ороохото ургамалнуудые хуряалгада жэгдэрэн орохомнай. Иигэһээр үргэн тала дайдаарнай трактор агтын хүсэтэ хүнхинөөн үдэр һүнигүй зэдэлхэнь.

С. Цыбенов,
Сэлэнгын совхозой парткомой секретарь.

ОНЬҺОТО МАШИНАНУУДАЙ АЯЛГА

Аяма халуун арюухан дулаамнай айлшалжа ерэнхэй. Хайшаашье харахада, алтан дэлхэй ногоон үертэ абтажа, ая гангын хоншуу үнэр анхилна. Иимэ үедэ хүдөө нютагуудаар үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһа ородогынь мэдээжэ ха юм даа.

Баруун, зүүн тээшээ 40 шахуу километр газартай Бэшүүрэй совхозой ажалшад Байгал шадарай бурууулган хатуу үбэлые мартаха аал? Тиимэһээ бүхэли үбэлдөө адууһа малаа гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангахын тула алаа шадалаараа оролдожо, мүнөө үбгэн залуугүй бултадаа үглөөнэй бүрэнхыһөө үдэшын харанхы болотор эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлнэ.

Илангаяа тус совхозой нэгэдэхи отделениинхид эбтэй эетэй ажалаараа суурхана. Ушар тиимэһээ үбһэ хуряалгын түлэг үедэ тус отделениин үбһэшэдтэй уулзажа, ажал хэрэг тухайнь һонирхон, хөөрэлдэһэн байнабди.

...Зунай наранай халууниинь гайхалтай. Иимэ үдэр тракторист Илларион Павловта бүришье бүгшэмөөр үзэгдэнэ. «Беларусь» тракторай арада зэлэ татагша косилканууд дээрэ һууһан Сэдэн Цыренов, Владимир Саможапов, Николай Плюскин хүдэлхынгөө урмандa хүлэрһэнөөшье мэдэнэгүй. Үндэр ургасатай хүсүүг үбһэнэй оёороор шурганан хурса хажуур хүхюун аялгаар жэргэшэнэ. Эдэнэр таатай зохид иимэ сагта элдин талынгаа үндэр ургаса хуряан абахаар хэмаг хүсэеэ табина ха юм. Тиигэһээр байтар үдын эдеэн асарагдаба. Халуугаа табяагүй халюурма зузаан тоһотой шүлые хүрин улаан хүдэр хүбүүд амтархан байнад. Эдеэ зөөгшэ үбгэн эдэ хүбүүдые ехэл энхэргэнээр хаража һуутараа:

— Зай, хүбүүд, асарһан эдеэнэйм урманда гаанарни юугээр харюусаха гээшэбта?— гээд шоглоно.

— Ажалаараал гээшэ заб даа,—гээд тэдэнь зэргэ тоонои харюусанад.

Үбгэниие адаглан хараха, шагнаха янзада үгэ хүүрэнь удхатай, унгитай, ульһатай дулаан гэжэ ойлгохоор. Томо үндэһэн гааһаяа нэгэ хэды һороһоной удаа, дороһоо абажа нэгэ найтаагаад:

— Зай, тиигэбэл үдэр бүри нормо, даабарияа дүүргэнэ гээшэ гүт, али амтатай эдеэ алеэ наашань гээд лэ, ажал хэхэдээ алга маахам гүт?

— Арайшье алга маахам байхаяа мэдэнэгүйбди. Даб дээрэ хэлэхэ болбол Дугданай Данзан үглөөгүүр 160 соото гэжэ хэмжэнэ һэн. Саагуур наадалжа саарһан малгай үмдэхүүлээ үгыл юм бэзэ,—гээд, бардам омогоор Володя хүбүүн харюусаба.

— Мэхэлээшьегүй бэзэ даа. Доро Добуунай станда совхозой парторг таниие магтажа байна һэн. Табан хоногой туршада совхоз соогоо баранһаа түрүүлһэнэйтнай түлөө шан үгэхэнь аа гү?—гэжэ Шоймпол Цыбенов маһалзана.

— Тиигэбэл, совхозойгоо дирекциин гаргаһан шагналда лаб хүртэхэмнай гээшэ бы?— гээд тракторист хүбүүн абаһаар асууба...

Үндэр ургасаар бүрхөөгдэһэн халюун шаргал һужаагай талада һүрилжэ байгшадай хажууда ерэгдэбэ. 1-дэхи отделениинхидэй ажалай үрэ дүнгые харуулһан үргэн томо һүринүүд захагүй жэрылдэнэ. Һужаагай намжаа талада үдэр бүри олошоржо байһан һүринүүдэй дэргэдэ хүн зон балайшье олон бэшэ. Үбһэ хуряалга ехэнхидээ оньһон-техникын хүсөөр бүтээгдэнэ бшуу.

Хүнгэн хурдан тракторнуудай эршэтэй ажалые хаража урмашан байтарнай, отделениин эрхилэгшэ Шагдар-Жап Улзытуев хүрэжэ ерэбэ.

— Хэдэхэн жэлэй урда энэ таладаш хэсүүл юумэн болодог һэн. Унаха гэхэдэш унаа байхагүй, ажаллаха хүн үсөөдэхэ. Иинһээр тиинһээр байтарнай талхан орошохо, бүри болёош. Сабшаһан үбһэеэ бороодо оруулжархиха, ушар болодог байгаа. Харин мүнөө хара хүлһөө гаргажа байһан хүниие оройдоош олохогүйш. Сабшалган, тармалган, һурилэлгэн барандаа оньһожоруулагдаа. Хэдэхэн үдэрэй туршада сабшаха 600 гектар сабшалангай тэн хахадынь хуряажа дүүргэгдээ. Теэд юу жагсаахань бэ. Аяар 10 трактор хүдэлхэ ха юм —гэжэ эрхилэгшэ ехэл омогтойгоор өөрынгөө отделениин ажалай үрэ дүн тухай хөөрэбэ.

Тээ саашаа ябажа, силос даража байһан газарта хүрэбэбди.Ууртай утаар һуунайлдаһан, томо үргэн хоорботой машинанууд хэршэгдэһэн ногоо зөөнэ, хүсэ ехэтэй тракторнууд силослэн дарана.

— Түрүүшын хоёр үдэрэй туршада 100 тонно силос сабшажа дарабабди. Үшөөл ехээр дарагдаха юм бэзэ,—гэжэ силосэй комбайнай машинист Дамба Цыренов мэдүүлнэ.

Иимэ халуун хаһада сусашагүй ажалай үрые харуулжа ябаһан Бэшүүрэй совхозой 1-дэхи отделениин ажалшад үхэр малдаа гүйсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэнь лабтай.

Ц-Д. Шагжиев.
Бэшүүр нютаг.

3000 тонно силос дарагдаа

Наран мэтэ, наран сэсэг совхозой таряалан дээрэ эсэһоо халюуран шарлажа. Шергинэй совхозой механизаторнууд мүнөө жэлдэ силосэй ургамал тариһан газарай гектар бүриһөө 200 центнер ногоон тэжээл абаха социалис уялга абанхай. Мүнөө гектар бүриһөө 400 центнер шахуу шэмэтэ ногоон тэжээл хуряана. Энэмнай ехэл магтаалта хэрэг.

Тус совхозой отделени бүхэндэ тусхай силос даралгын звенонууд хүдэлнэ. Ажалайнгаа түйлалтаар гурбадахи отделениин звено шалгаржа түрүүлэн ябана. Хандала гэжэ газарта хамта дээрээ 36 хүн, «СК-2,6» маркын табан комбайн, арбан ашаанай автомашина, гурбан «Беларусь» трактор, хоёр «ДТ-54», нэгэ «С-80» трактор силос даралга дээрэ ажаллажа, 10 үдэрэй туршада 3000 тонно дараба. Комбайнернууд Н. Т. Щепин, Г. Б. Тыхенов, Н. И. Бохоев, трактористнууд нүхэд: Маласов, Хобоев, шофер нүхэр Ерофеевский гэгшэд ажалай мүрысөөндэ шалгаржа магтаалтай ябанад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Сабшагдаһан силосэй ургамал зөөхэдөө үдэрэйнгөө даабари 150—200 процент дүүргэдэг эрхим жолоошо П. П. Ерофеевский. 2. Наран сэсэгэй ургаса сабшахадаа үндэр бүтээсэ түйладаг Н. Т. Щепинэй хүтэлбэрилдэг агрегат ажаллажа ябана.

Ц. Тыхеевэй фото.
Кабанск.

Афганистанай хаан Мухаммед Захир шах Н. С. Хрущевто айлшалба

ЯЛТА, августын 8. (ТАСС). Крымэй урда эрьедэ амаржа байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто Афганистанай хаан дээдэ зэргэтэ Мухаммед Захир шах мүнөөдэр айлшалаа.

Энэ уулзалгын үедэ Н. С. Хрущев Афганистанай хаааниие Н. П. Хрущеватай, өөрынгөө гэр бүлынхидтэй танилсуулаа.

Удаань Советскэ правительствые толгойлогшо сайлалга хэжэ, хани барисаата Афганистанһаа ерэһэн ехэ айлшаниие хүндэлөө.

Суг ябалсаһан хүнүүдынь: хаан хүбүүн шах Махмуд Сардар Абдул Вали, МИД-эй ниитэ политическэ департаментын начальник Нур Этемади, соёл культурын асуудалаар хаанай советник профессор Халилулла Халили, хаанай ордоной протокольно управлениин начальник Мухаммед Али гэгшэд хаантай хамта сайлалга дээрэ байлсаа. Тэрэшэлэн Афганистанһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Абдул Хаким Шахалами байлсаба.

Советскэ талаһаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, Н. С. Хрущевой гэр бүлынхид сайлалга дээрэ байгаа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Д. Р. Эрдыниевые Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгэй министрээр томилхо тухай

Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгэй министрээр нүхэр **Эрдыниев** Даши Ринчиндоржиевичые томилхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1962 оной августын 9.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Б. О. Очировые Буряадай Дотоодын хэрэгэй министрэй уялгаһаа сүлөөлхэ тухай

Нүхэр **Очиров** Будажап Очировичай бэеын үлбэр болоһониие хараадаа абажа, Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгэй министрэй уялгаһаа сүлөөлхэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Ч. ДОРЖИЕВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1962 оной августын 9.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТҮСЭБ ЗОРИЛГОНУУДТАЙГАА НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

Манай аймагай колхозни-гууд, совхозуудай хүдэлмэришэд партиингаа Центральна Комитедэй мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүдөө нютагай бүхы ажалшадта хандаhан Хандалгатай танилсаад, газар таряалангай, мал ажалай продукцине бүри мүнөө жэлдэ эрид дээшэлүүлхэ гэhэн уялгануудые абаа юм. Тиин энэ жэлдэ гүрэндөө 40600 центнер мяха, 72300 центнер hоһо, 2 миллион 100 мянган үндэгэ, 1,5 миллион пүүд орооhо таряа худалдаха гэжэ аймагаймнай уялга соо бэшээтэй.

Энээнээ бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай партийна организацинууд бүхы хүдэлмэреэ зорюулна. Ниитэ-политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэреэ хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абаха хүн бүхэнэй, коллективэй түсэб, зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулна. Энэ талаар Заганай колхозой партийна организациин дүй дүршэлые hайшаамаар.

Тус колхоз тиимэшье гээгдэнги ажахы бэшэ байгаа юм. Гэбэшье партийна организациин, парткомой зүгhөө ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри hулаар ябуулдагhаань боложо, зарим колхознигууд ажалай журам эбдэдэг, дааhан участогтаа хайша хэрэгээр хандадаг байгаа. Энэ жэлэй эхиндэ парткомой секретаряар—агроном нүхэр Максимов, правлениин түрүүлэгшээр нүхэр Конев гэгшэдэй hунгагдаhанhаа хойшо партийна организациин хүдэлмэри тад ондоо болонхой.

Шэнээр hунгагдаhан партком түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ ажалшадай дунда ябуулагдажа байгаа политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулхын тула эрид хэмжээнүүдые абаа юм. Агитколлективэй гэшүүд шэнээр харагдаад, hайн бэлэдхэлтэй, ажал хүдэлмэри мэдэхэ олон хүн агитаторнуудаар баталагдаhан байха. Мүнөө ганса үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ 20 гаран агитаторнууд хүдэлнэ. Тэрэшэлэн парткомой шиидхэбэреэр ажахын харюусалгатай участогуудта коммунистнар эльгээгдэжэ, агитаторнууд болгогдон томилоглоо.

Колхозой партком агитколлективэй хүдэлмэрине ходо hонирхожо, туhа хүргэжэ байдаг. Агитаторнуудай семинар, зүблөөн ходо үнгэргэгдэдэг. Тэдэнэр колхоз, бригада, фермэ, отара, гүүртэ, участок бүхэн абаhан уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байнаб гэhэн мэдээ недели, hара, квартал бүхэндэ абадаг. Тэрэнь агитаторнуудай ойлгууламжын хүдэлмэреэ колхозой ажабайдал, ажахытай, коллектив бүхэнэй урда байhан зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулхадань ехэ туhа хүргэдэг.

Ниитэ-политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэриин hайжарhанай ашаар, колхознигуудай дундахи ажалай журам бэхижэжээ, колхозой ажал хүдэлмэри урагшатайгаар бүтээгдэдэг болоо. Тиин хабарай тарилга саг болзортоо, hайн шанартайгаар үнгэргэгдөө hэн. Кукурузын, шэниисын, ешмээнэй, бобово ургамалнуудай талмай нёдондонойхиhoo 1200 гектараар үргэдхэгдөө. Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб бүхы талаарнь үлүүлэн дүүргээ. Малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэржэ, абаhан түл гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдээ.

Ниитын малда үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ сагай ерэхэдэ, тэрэнине амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ партийна организаци, партком бүхы хүсэ шадалаа зорюулhан юм. Колхознигуудай дунда ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри hайнаар ябуулан, ажал хэжэ шадаха хүн бүхэнине тэжээл бэлэдхэлгэдэ гаргаа. Хэдэ хэдэн яслинууд нээгдээд, тэндэнь түлөөhэгүй эдеэ хоол эмхидхэгдээ. Тиигээд олон эхэнүүд ажалда гаранхай. Мүнөө сабшалан дээрэ үдэр бүри 200—220 хүн, 15 моринной сенокосилка, 10 трактор гэхэ мэтэд хүдэлнэ.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байгаа колхознигуудай дунда агитатор-коммунистнууд Е. К. Брун, А. М. Калашников, Б. Д. Богомолов, С. Б. Хамаганов, Е. В. Спеткова, Ю И. Лютаева, А. И. Радионов, П. И. Баиров, Г. Ф. Будников болон бусад политическэ, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Бригада, звено, колхозник бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөн зүбөөр эмхидхэгдэнхэй. Тэжээл бэлэдхэжэ байhан хүнүүд гансашье үнгэрөөшэ үдэр хэды шэнээн юумэ хээб гэжэ мэдэхэhээ гадна, мүн хэн мүнөөдэр хэды шэнээн юумэ хэхэб гэжэ уялга абаhыень мэдэдэг болоо. Тиин энэ жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиhээ эршэтэйгээр ябажа байна. Колхоз үбhэ бэлэдхэхэ түсэбөө хахадhаань үлүүлжэ дүүргээд, хэдэ мянган тонно силос даранхай. Таряа хуряалгын халуун хаhын эхилтэр үбhэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхын түлөө колхознигууд шангаар тэмсэжэ байна.

Тэрэшэлэн «Забайкалец», Ленинэй нэрэмжэтэ колозуудай, Суулгын, «Эрдэм» совхозуудай партийна организацинхид үбhэ хуряалга, силос даралга дээрэ хүдэлэгшэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри hайнаар ябуулна. Тиимэhээ тэндэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри муу бэшээр ябажа байна.

Г. Щепин,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пропаганда, агитациин таhагые даагша.

Бүхы машина техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэ...

горох, бобын ургаса гээлтэгүйгөөр хуряажа аба...

Гектарай 20 центнер горох

Горох зүбөөр тарижа, hайнаар ургуулхада газар таряаланине үрэжэлтэй болгодог, тэрээнhээ эрхим шанартай орооhон, мүн адууhа малда эдюулхэдэ тон шэмэтэй ногоон hолоомо ехээр абтаха байна гээшэ. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, энэмнай алишье талаараа ашаг шэмэ ехэтэй ургамал юм.

Мүнөө ургасаяа хуряажа абаха болоходоо тухашаруу байдалда орообди. Юуб гэхэдэ, тэрэнээ миин тракторай косилкаар сабшаад, тармажа абаhанайнгаа hүүлдэ, комбайнаар сохёобди. Тинхэдэмнайшье горох шэниисэ хоёрой орооhон хүсэд илгаржа үгөөгүй, ондоо машинаар дахин илгаха, сэбэрлэхэ баатай болоо бэлэйбди. Хүсэ, зөөри ехээр гаргабашье, гектарай оройдоол 1,5 центнер ургаса хуряагаабди.

Үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдуу дутагдалнуудhаа тобшолол хэжэ, байгша ондо горохоёо холисогүйгөөр амяарынь, гол түлэб хэрээhэлүүлэн, хоёр болзорто таряабди. Түрүүн апрелиин 26-да эхилээд, hүүлшынхиинь майн 10-да дүүргээбди. Гектар бүриин 2,6 центнер үрэhэн таригдаа. Таряалангай га бүридэ шадаал hаа ехэ үрэhэ хэжэ, үдхэнөөр тарихада горохой эшэ намаа газараар ехэ унахагүй, бэе бэедээ түшэлдөөд, жэгдээр ургадаг. Тэрэшэлэн үдхэнөөр, хэрээhэлүүлэн тарихада, ургасынь буртаг үбhэ, үрмэдэhэн дарахагүй ушартай.

Тарижа дүүргэмсээрээ, газар дээгүүрээ каток ябуулжа, хүрьhыень тэгшэлэн борнойлоод, буртаг үбhэнэйнь үндэhэ таhалаабди.

Үрэhэмнай абаhаар шиигтэй хүрьhэндэ таригдаад, hүүлдэньшье хура бороо таhалдаагүй байжа, ургасань яhала hайнаар гараа. Мүнөө дээрээ тухайлжа үзэхэдэ, га бүриhөө дунда зэргээр 18—20 центнер горохой орооhон абтаха гэжэ хүлеэгдэнэ.

Ургасаяа хайшан гээд гээлтэгүйгөөр, түргэнөөр хуряажа абахаб гэжэ баhал эртээнhээ бодомжолон, зарим тэды бэлэдхэлэй хүдэлмэри хээбди.

Энэ жэлдэ горохой бүхы ургасые богонихон болзорто сабшажа баал болгоод, hүүлдэнь комбайнаар суглуулжа сохихын тула, бобово ургамал хуряадаг «ЖБА—3,5» түхэлэй түсгаар 4 жатка бэлдээбди. Тэрээнhээ гадна, Льговско станциинхидай жэшээгээр горохые хадаад, баал болгохо түхеэрэлгэнүүдые тракторай 9 косилкада тодхообди. Энэ жэл горохой ургаса хадалгада 13 машина хүдэлжэ байна.

Мүнөө эндэ хүдэлжэ байhан механизаторнууд ургасаяа шадаал hаа богони болзорто, hайн шанартайгаар абахын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Жэшээлхэдэ, трак... Прокопий Курбатов (... отделени), Андрей Ор... дэхи отделени) гэгшэд ... тар талмайе 2 үдэр со... гаагаа.

Иигээд ойрын үдэр... түрүүн сабшагдаhан ур... суглуулан сохижо эхил... Бүхыдөө байгша ондо ... ган центнер горохой ... шанартай өөhэдын ур... боложо, ерэхэ жэлдэ э... гамалые 1000 гектарта т... бди.

Т. Зуб...
Кабанскын айм...
Шергинэй совх...
главна агро...

ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАХАНЬ...

Зундаа хура бороогой ехээр ороhонhоо Хёлго мүрэн үерлэжэ, эрье hабадаа гуланхай. Хёлгын хүүргэ үнгэрхэлөөр үндэр хаалга дээрэнь иигэжэ аржыса бэшээтэй байдаг: «Победа» колхозой гэшүүд коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүрэтэхын түлөө тэмсэлдэ жагсанхай!»

КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын Пленумэй гүн гүнзэгы удхата шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон эндэхи механизаторнууд хабарайнгаа тарилга түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, богонихон болзорто эрхим шанартайгаар үнгэргөө hэн. Хамта дээрээ 3800 гектар, тэрэ тоодо 2700 га шэниисэ, 300 га овёс, 50 га горох, 120 га ешмээн тариhан байгаа. Тус колхозой гэшүүдтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэ:

— Хабарай тарилгые шанар hайнтайгаар үнгэргэhэнэймнай аша үрэ үзэгдэжэ байна. Талха таряанай гараса урдынхиhaa hураггүй hайн,—гэжэ мэдүүлнэ.

Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь И. С. Фалилеев, партийна организациинь секретарь Г. Д. Некипелов) таряа хуряалгаа түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула нилээдгүй ехэ юумэ хээ. Июлиин 25-да хуряалгын хамаг техникэ, зэр зэмсэг бэлэн болгогдоод байгаа.

Мүнөө үедэ таряанай 11 комбайн, лафетнэ 4 жатка, 20 трактор механизатор... хүсөөр хүсэд бэлэн бол... хой. Энэ харюусалгата... да комбайнернууд: И... тий Смолин, Василий Н... лов, Василий Стрежнев... шэд шалгаржа гараа. ... жэлэй туршада ажа... дүй дүршэл ехэтэй б... комбайнернууд, лафетн... кын машинистнууд тар... ряалгада орохо түрүүш... хёо хүлеэжэ байнад.

— 50 гектарта горох т... тэрэнээ хадажа дүүрг... Бүхы ургасаяа 15 хоно... ряажа дүүргэхэ хүсэ... бди,—гэжэ партийна о... зациин секретарь нүхэр ... пелов ярина.

Д. Цыденжа...

ЗАМАЙ ЗАЛУУРШАН

АРАДАЙ ВРАЧ

Баруун орон дээрэнь бишыхан басаган гэншэжэ хэбтэбэ. Температурань бүрил нэмэжэ байhан янзатай, алдаг онэг дуугарна. Эхэ эсэгэ хоёрынь үе үе болоод лэ сонхоороо харана. Хүлеэхэдэ минутынинье үнгэрхэнь удаан шэнги байдаг ха юм даа.

Газаа бүрэгэр hарагар боложо байтараа, огторгойн оёор соорошоо гү гэхээр шангаа аадар шааяшаба. Гэнтэ гэнтэ сахилгаалан няд тад гээд, газар дорьбон доhолно. Үйлсэнэ ямаршье амитанай ябаха харагдахаяа болиноnхой.

Эгээл энэ үедэ үлэ мэдэг бууралтабашье, саб гэhэн сарюун шарайтай, нюдэндөө шэлтэй шүхэр бариhан, хангигаршаг үндэр хүнэй орожо ерэхэдэ, басаганай эсэгэ эхэ хоёр гансата бодоод:

—О, Анатолий Михайлович, ерэбэ гээшэ гүт! —гэлдэн, ехэл баяртайгаар угтаба.—Светэмнай халуурноод, больница хонходоо hэмди. Теэд энэ яршаг аадар hаатуулхань ха гү гэжэ hанажа байгаалди. Газар тэнгэри хоёрой ниилэжэ шахуу байhан үедэ яагаа бэрхэ ерээ гээшэбта?

—Үбшэн хүрэбэл, аргаhаа бэшэ юумэндэ hаатахагүй. Ужаагаад орхёо hаа, урдань орохо бэрхэтэй болодог бшуу. Тиимэhээ үбшэнине саг дээрэнь танижа, түргэн хэмжээ абаха гээшэ эмшэн бүхэнэй арюун уялга ха юм,—гээд, элэжэ ялагар болошоhон шагнуураа хармаан сооhоо гарган, басагаханай сээжэhээнь, ара талаhаань дахин дахин ехэтэ нарилан шагнана, сарбуугайнь hудал барижа, зүрхэнэйнь сохисые шалгана. Нилээд удаахан дуугай hуужа, шэбшэн бодоhоной hүүлээр:

— Хоёр талын хадхалаа болоо гээшэл ха. Эдэ эмүүдые энэ дары аптекэhээ асаруулжа, нимэ нимэ хэмтэйгээр уулгаха. Температурынь шалгаад, тэмдэглэжэ байгаарайгты. Больницада оруулха хэрэгтэй. Сүлөө койкын бии, үгые мэдээд дуулгахаб,—гээд ябаха тээшээ болонтороо дахинаа hудалыень баряад үзэнэ.

Гэр соо шиид гэхэ шэмээгүй, барандаа докторой ама харашоод байба. Түрэлхидэйнь ехээр hанаата болоhые тухайлаад:

—Бараг ха даа, шадаха аргаяа хэнэ бэзэбди,—гэхынгээ дашарамда, хэнэйшье бэе адли, үхибүүгээ үбэдхөөгөөд байхадаа, hанаагаа зобонгүй яахаб даа. Үри бэеэ үргэжэ, хүнэй зэргэдэ хүн болгохын хойноhoo унтаха нойроошье, ууха умдаяашье мартадаг ябадал—эхэ, эсэгын жама ёhон ха юм,—гээд шэбшэhэн мэтээр бодолгото болоод hуугта hэн.

Эсэгын ойндо үнинэйшье, hаяшагайшье юумэнүүд ороно. Урдань, докторой аргын дэлгэрээдүйдэ, лама ба бөөнэрэй бүдүүлигээр аашалжа байха сагта, хэды олон хүн эмы хосордог байгаа гээшэб? Дүшөөд гаран жэлэй саада гансахан дүү басаганайнгаа эгээл нимэрхүүгээр үбдөөд, ламын эм ууhaар, гүрэм дүршэг уншуулhaар наhа бараhыень зүүдэн мэтээр бүүр түүр hанана. Тэрэшье тэрэ. Урдын юумэ—ула, мүнөөнэй юумэ—зула болоо... Мүнөө хаа хаанагүй эмнэлгын газарнууд (поликлиникэ, больница, медпункт, аптекэ гэхэ мэтэ) нээгдээд, хэдэн олон бэрхэ бэрхэ врачууд арад зоной аша туhада ажаллажа байнал. Октябриин хубисхалай урда тээ манай республикын дэбисхэр дээрэ оройдоол хэдэхэн врач бии байhан гэдэг. Теэд олонхи зон врач гээшые мэдэхэгүй, дуулаашьегүй, халтад гэхэдээ хара мэхэшэдэй урьхада ородог байгаа hэмнай. Харин мүнөө ямар болооб! Гансахан Хорнии аймагыешье абаад харабал, табан совхозой гушаад отделенидэ мүн тэды шэнээн эмнэлгын газар, хэдэн арбаад врач, дунда мэргэжэлтэй олон медигүүд хүдэлнэ. Эдэ бүгэдын ашаар хүнэй үдэсэнь ехэ, үхэхэнь хомор болоо ха юм гээд бодоно.

Басаганайнгаа тулюурхан байхада больница соо хэдэн хоног hахижа галлаhан, сэхэльдэжэ эдэгэмсээрнь гаргажа асарhан эхэ Дусинь баярлаhан хүхиhэндөө бахардажа дабтажа байгаад:

— Анатолий Михайлович гээшэмнай одоол бодого бурхан гэхээр доктор байна даа. Үглөөгүүршье, үдэртөөшье, үдэшэндөөшье үбшэн үхибүүдые ходо эрьежэ, үзэжэ ябадаг. Хэдыдээ амардаг юм, бү мэдэе. Басагыемнай эмнэлгын хүсөөр лэ абарба даа,—гэжэ хөөрэхыень дуулаа hэм.

Хүндэ үбшэнтэй, hунашанхай үхибүүд ерэhэн аад, хэды хоноод харахадаш, энеэдэтэй зугаатай болоод, hаамагашалдажа байха юм. Баярлангүй байхын аргагүй.

Үбшэн хүниие эмшэлхэ гээшэ юунhээшье нарин, ехэл харюусалгатай хэрэг. Тииhээ тинтэрээ нарай нялха гү, али үгышье hаа,—хаанаа үбдэhыень хүсэд хэлэжэ шадахагүй багашуулай үбшэ тодорхойлхонь бүри түбэгтэй. Теэд бэрхэ эмшэд элдэб үбшэнине саг соонь танижа, hужэрөөгүйдэнь hүнөөдэг байна. Тиимэ мэргэшүүлэй нэгэниинь Анатолий Михайлович болоно. Үбшэнтэнине үзэхыень харахада, саанаhаал ондоохон: эди шэдитэй шэнги байдаг. Үхибүүдэй аяг зангаар, бэе махабадайнь байдалаар, гэртэхинэйнь хэлэhээр шэнжэлжэ, тоти мэргэн тобшолол хэдэг.

Анатолий Михайловичай орожо ерэхэдэ, үбшэншье үхибүүд тон дүтынгөө хүниие хараhандал гараа hарбайдаг, үбсүүгээ сэлеэд үгэдэг юм. Үнэн зүрхэнhөө эмээхэйрэн оролдодогыень, энэрхы сэдьхэлтэйень мэдээд тиигэнэ ха.

Ажалай hүүлээршье үбшэнтэн тухайдаал ходо шэбшэдэг байhыень нимэ нэгэ ушар гэршэлнэ. Нэгэтэ гэртээ шэнэ журнал хаража hуутараа hуга харайн бодоод, больница ошохом гээд ябашоо hэн. Хожомынь мэдэхэдэ, менингит эмшэлдэг шэнэ арга тухай бэшэhэн статья тэрэ журналда уншаhан байгаа.

Үхибүүн үбдөө, үзэхэ болобот гээл hаа, ямаршье сагта, юуншье боложо байг—ошодог заншалтай. Үхибүүдэй элүүрые сахихын, амиие абархын тулада түрэhэн лэ хүн ... hаа, үбгэдэй үнэн... эдиршүүлэй этигэхээр ...

Иимэл хадаа улад ... хүндэтэй, магтаалтай ... хой.

Нёдондо жэл, дурас... жара наhанайнь ойгоо... шарамдуулан:

— Энэмнай үбшэн т... даа бэрхэ, ёhотойл нари... тор гээшэ даа. Ямар нэ... шэнэй танигдангүй ... hаань, зүүдэлжэ хоно... шээтэй хүн. Суг хүдэл... хэдтөө залан зохид, ду... харилсан хубаалдаха ... оролдодог, медицинын ... мэй туйлалтануудтай х... нил байдаг. Ажалдаа, ... болон зүблөөндэ хожо... гү, али даабари дүү... ушар үзэгдөөгүй юм. ... лаараа бусадта жэшээ... моор.

— Анатолий Михайл... баяр баясхалан хүргэж... тэнүүдтэ, дурадхалай ... нүүдтэ бэшэгдэhые, хаа ... хэлэгдэhые бүридхэн ... бол, хэдэн боти ном ... бэзэ,—гээд олон меди... омогорхон байжа я... «зуу гаратараа сарюун ... ябыт!» гэжэ юрөөхэнь ... тай hэн.

Ажал ябадалайнгаа ... рые хөөрэжэ үгыт гэхэ... тухайдаа олон юумэ д... дурагүй байшоо.

— 1925 ондо Эрхүүгэ... титут дүүргэhээр Буряа... до хүдэлжэ байгшаб. П... наhанай болобошье, мү... миин hуужа шадаг... байна. Улаан-Үдэ хоты... бүүдэй больницын ста... та хүдэлhөөрби. Залу... даал гэжэ хаана байха... Тиигэбэшье хаба шада... гоо коммунизмын хэрэ... битаяа оруулалсаха ... тэйб,—гээд тобшохоно... рюусана.

Эдэшье хэдэн үгэнь е... хатай, бүхы наhан соог... сэхээр ажаллаhыень ... лэн гэршэлнэ. Манай ар... саг түрынгөө дээдэ зүр... хүн лэ гээд түлөөлдэг... химүүдэй эрхимые ... hунгадаг ха юм. Тэр... габьяата врачай хүндэ... зэргэдэ, орден ба меда... та хүртэхын тула баhа... амжалта туйлажа, ... дундаhаа онсорон ша... лэ байха.

Анатолий Михайлов... динние танихагүй хүн ... лика соо хомор ха даа. ... жаалшье, залуушье ... хаанашье ябаа hаа, юу... жэ байгаа hаа, хүндэт... нэз баяртайгаар угта... шалдаг, үнэн зүрхэнэй ... лэжэ үдэшэдэг. Тиигэ... ойлгосотой. Эмшэлжэ ... hэн үхибүүдыень тоо... олохон лэ мянга боло... ха. Иимэл хүниие арад... гэжэ нэрлэмээр.

Р. БИМ...

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл оролдосотойгоор нэбтэрүүлхэ

Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» колхозой партийна организацида тоосоото-hунгалтын суглаан боложо үнгэрбэ. Тоосоото үе соо парткомой хэhэн ажал хүдэлмэри тухай парткомой секретарь нүхэр Лубсандоржиев элидхээ.

Үнгэрөөшэ үе соо колхознигууд хамтынгаа ажахы хүгжөөхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаа гэжэ элидхэлшэ, суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн коммунистнар тэмдэглэбэ. Ажал хүдэлмэридөө hайн амжалта туйладаг түрүү хүнүүд үдэр бүри олошорно. Колхозой түрүү hаалишад Норжима Пурбуева Лубсан-Норбо Шкрапова хоёр энэ жэлэй түрүүшын хахадта үнеэн бүриhөө 1010—1020 литр hү haaбад. hаалишад Александра Торгашина, Бадма-Цыбик Батуева, Цыремпил Дабаева гэгшэд hү hаалгаяа нёдондонойхиhoo эрид дээшэлүүлээ.

Бүхы колхознигуудай түрүүшүүл шэнгеэр хүдэлөө hаань, колхозой ажахы бүри ехэ амжалта туйлаха байгаа. Теэд партком, партийна организаци тоосоото үе соогоо түрүүшүүлэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгохо талаар мүртэй юумэ хээгүй. Тиимэhээ суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн коммунистнар Аюшеев, Архинчеев, Раднаев, Кокорин гэгшэд парткомые шангаар шүүмжэлбэ. Партийна организаци ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hулаар ябуулна, малшадай, hаалишадай дунда социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэнэгүй. Энээн тухай коммунистнар Б. Б. Доржиев, С. Цырендоржиев, П. Э. Цыренжапов болон бусад тэмдэглэбэ.

Колхоз хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абаха арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэнэгүй, түсэб уялгануудаа тон хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб миин 78 процент дүүргээ.

Адуу малай тоо толгой олошоруулха талаар партийна организаци, партком шанга тэмсэл эмхидхээгүй. Имагтал тэрэнhээ боложо, энэ жэлэй зургаа hарын туршада колхоздо 1827 толгой хонин, 75 толгой эбэртэ мал, 54 толгой гахай гарзалагдаа.

Энэ жэл колхоз 100 эхэ хонин бүхэнhөө 49 хурьга абажа, түлжүүлhэн юм. Тиин мүнөө хониной тоо толгой нёдондонойхиhoo 2300-гаар хороод байна.

Тоосоото-hунгалтын суглаан партийна организациин, парткомой ажал хүдэлмэри эрид hайжаруулха талаар шухала хэмжээ ябуулгануудые хараалаа. Парткомой гэшүүд шэнээр hунгагдажа, тэрэнэй секретаряар нүхэр В. Л. Доржиев hунгагдаба.

А. Баяндуев.

А. РОМАНИКЫН ШЭНЭ РЕКОРД

СКАДОВСК. (Херсонско область), августын 7. (ТАСС). Голопристаньска нютагай үйлэдбэриин управлениин бүхы колхозууд, совхозуудта силос дараха кукурузын хуряалгые хаа хаанагүй эхилбэ. Эндэ 540 мянга гаран тонно кукурузна силос даража абахаар хараалагданхай.

Энэ ажалые «Новая жизнь» колхоз бүришье амжалтатайгаар ябуулна. Республикын мэдээжэ кукурузашан А. Романик өөрынгөө дүү Иван, тракторист Ф. Станько гэгшэдтэй хамта 9—10 га үлүүтэй газарай ургасые амяарлан хуряажа, үдэрэйнгөө нормые хоёр дахин дабуулан бэелүүлнэ. Гектар бүриhөө 45 центнер хүрэтэр кукурузын буурсаг хуряагдана.

А. Романикын звено таряан ажалай талаар абаhан уялгаяа амжалтатай дүүргэбэ. Нютагай байдалаар hайн ургаса хуряагдаа. 40 га дээрэ таригдаhан намарай шэниисын гектар бүриhөө 45,2, мүн тэрэ тухай ешмээнэй талмайhаа га бүриин 28,2 центнер ургаса абтаа. Горохой тарилга га бүриин 25 үлүүтэй центнер ургаса үгөө. Романикын звено уhалууриин 75 гектар дээрэ гараар хэдэг ажал хэрэглэнгүйгөөр кукуруза тариhаниинь үндэрөөрөө 3,5 метр хүрэтэр эшэ гаража, hайн ургаса үгөө. Энэ участок дээрэhээ га бүриин 80 центнер кукурузын хуурай орооhо хуряажа абаха, мүн хуряалгын үедэ өөрынгөө агрегадаар 400-hаа доошогүй кукуруза хуряаха гэжэ нүхэр Романик уялга абаhан байна.

А. Романикын hайн жэшээ дууряагшад үдэр тудам олошорно.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной августын 10.

Түрэл орон дотор

Белоруссиин Жодинодохи автомобильна заводто туршажа үзэхын тулада хүсэтэ автопоезд бүтээгдээ. Карьертэ хүдэлхэ энэ поезд «БелАЗ-540В» маркын тягачhаа «БелАЗ-527» гэжэ полуприцепhээ бүридэнэ. Энэ автопоезд 35 тонно ашаа дааха юм. Час соо 50 километр түргэнөөр тэрэ ябадаг. Тягачтань Ярославска моторно заводто бүтээгдэhэн 360 мориной хүсэтэй «ЯМЗ-240» гэжэ двигатель тодхогдонхой.

Зураг дээрэ: автопоезд.
ТАСС-ай фотохронико.

Арадай демократиин оронуудта

БАЯН УРГАСА

…ААН-БААТАР, Монголой ур… …уужам тарялан дээрэ үндэр …ургаса халюурна. Ороной …ажахын хүдэлмэришэд та… хуряалгаяа богони болзорто, …хоролтогүйгөөр үнгэргэхын …бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри …байна. Гүрэнэй ажахынууд …машина-мал ажалай стан…уудаар, хүдөө ажахын нэгэ…уудаар техникэ заһабарилга …гөөр ябуулагдана. Мүн таряа …хэ автомашинанууд заһаба…агдана.

Гүрэнэй ажахынуудта ганса …жэл 200 мянган комбайн …лхэ юм. Мүнөө үедэ гүрэнэй …хынуудта механизаторнуудые …ожа байнхай. Байгша ондо …низаторнуудай тоо 600 ком…норнуудаар олошорбошье, ша… бэрхэ мэргэжэлтэд дутал… Таряа хуряалгада Советскэ …оһоо эльгээгдэһэн 300 ком…норнууд Монголой механиза…уудтай хамта хүдэлхэ юм.

…ЛАЙ ТОО ТОЛГОЙ ОЛОШОРНО

БУХАРЕСТ. Румыниин малшад …эһэн хахад жэлэй туршада …жалта туйлаа. Тэдэнэр 560 …ган үүлтэртэ үнеэ, гахай, хо… шахан таргалуулһан бай… Мүнөө үедэ эбэртэ бодо ма… тоо 1 миллион 150 мянган …эй хүрэтэрөө ургаа. Энэнь …оной февраль һаратай са…ада 92100 толгойгоор …болоно.

2400 хүдөө ажахын нэгэдэл… үнгэрһэн жэл 1965 оной тү… харалагдаһан зорилгонуу… бэелүүлһэн байна.

…НО-БҮТЭЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

СОФИЯ. Болгариин судно-бү… һүүлэй үедэ ехэ амжал… Георгий Димитровэй нэ…жэтэ судно заһабарилгын за…йхид продукци гаргалгаяа …дахин дээшэлүүлээ. Тэдэнэр «София» гэжэ ашаа шэрэдэг …ино бүтээбэ. Байгша ондо тии… 15 шэнэ суднонууд бүтээгдэ… хараалагдана.

…АЖАЛШАДАЙ ЗУНАЙ АМАРАЛТА

…ДАПЕШТ. Венгриин ажал…шадайнгаа амаралтые хүхюу

ХИТАДАЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Шэньянска хүндэ машина бүтээлгын завод металлургическа болон ашагта малтамалнуудай промышленностьдо хэрэгтэй болодог томо түхеэрэлгэнүүд болон детальнуудые бүтээжэ гаргадаг. **Зураг** дээрэ: заводой цех соо.

Синьхуагай-ТАСС-ай фото.

сэнгэлигээр үнгэргэнэ. Профсоюзай путевкоор энэ жэлэй үнгэрһэн һарануудта 130 мянган хүнүүд оронойнгоо гоё һайхан газарнуудаар амаржа ерээ. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 100 мянга шахуу хүдэлмэришэд болон алба хаагшад амарха юм.

Предприятинууд болон эмхи зургаануудай амаралтын гэрнүүдтэ мүнөө зун 200 мянга шахуу хүнүүд амархань.

ШЭНЭ МЭРГЭЖЭЛТЭД

ПЕКИН. Нинся-Хуэйскэ автономно райондо эмхидхэгдэһэн гурбан институдые 160 гаран хүн һаяхан дүүргэбэ. Тэдэнэй дунда хэдэн олон яһатан бии. Мүнөө тэдэнэр өөһэдынгөө түрэл нютагуудта хүдэлхөөр бусаба. Жэшээлхэдэ, 300 мэргэжэлтэд Дотор Монголоо ошобо. Эндэхи районэй техническэ училищиие 600 гаран хүнүүд дүүргэһэн байна.

64 СУДНО БҮТЭЭГДЭНЭ

ВАРШАВА. Польшын судно бүтээгшэд хари гүрэнэй захилнуудые һайнаар дүүргэнэ. Байгша ондо судно бүтээгшэд 23 судно ашаглалгада үгэһэн байна. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 34 судно бүтээгдэхээр түсэблэгдэнхэй.

(ТАСС).

Хүдөө ажахыда хүдэлхэ мэр…эл ехэтэй хүдэлмэрилэгшэ… бэлэдхэхэ хэрэгтэ Чехословакиин Социалистическэ Рес…убликада ехэ анхарал хандуу…дааг. Оньһожоруулгын хэ… шудалха олон техникумүүд орон дотор байгуулагданхай. Зураг дээрэ: Млада-Болеслав городой техникумэй һурагшад дүүргэлгын экзаменуудта бэлэдхэжэ байна.

ЧТК-гай-ТАСС-ай фото.

АМАРАЛТЫН ҮДЭР

☆

ЗУРАГЛАЛ

☆ ☆

Отгоргойдо үзэхөөршье үүлэн үгы, одоол мүнөө наратай сэтмэг үдэр болохо янзатай. Үүр сайжа, нилээдхэн болоһоной һүүлээр баруун үндэрэй оройдо наранай улаахан элшэ тудаад, эгээл энэ үедэ тосхоной айлнуудай үүдэн эндэ тэндэ нээгдэжэ захалба. Түрүүшээр нойр багатай хүгшэд газаашаа гараад, үнеэдээ һаажа, тугал бурууһуудаа татан һалирнад. Тиигэһээр байтар эндэшье тэндэшье гэрэй үүдэнүүд хаб-яб хаагдажа, нээгдэжэ, залуухан басагад бэреэдүүд хүнэг, бойлторгонуудые барижархинхай, газаа досоогуураа харайлдана. Үнеэдшье һаагдажа, түрүүшынхинүүдынь бэлшээри руугаа зүглэжэ захалба. Энэ үедэ тосхоной дундуурхи айлнуудай нэгэнэйнь газаа хүнэй хажуур дабтаха соностожо, үглөөнэй тунгалаг агаарта алха дүшын тон-тон гэхэ абяан элихэнээр суурьятана.

Эгээл энэ үедэ үйлсын доодо үзүүрһээ мотоциклэй таршаганаха абяан соностожо, комплексно бригадын бригадир Тогтохо Цыбеновэй хүнүүдые ооголхо, хашхархань элихэнээр дуулдажа захалба.

— Зай, нүхэд, шамдагты, шамдагты. Мэнэ машина ерэхэнь. Базарай Дашинимын машинаар дороһоо өөдэ үгсэжэ ерэхэдэ, тодожо байгаад, булта һуухат.

— Зай зай бэлэмбдил даа!

— Отог дээрэ үлүү хажуур байха гү?

— Юун үлүү хажуур байха юм. Өөрыншни хажуур яагааб?

— Хүшэм ехэ болоо юм гү, али жэбэрһэн, муудаһан байгаа юм гү, юрэдөөл тугалдаа эдюулхэ ногоо сабшажа байтарнь унгяараа хуха буушоол даа. Һанаха байха хажуурни юм һэн.

— Зай, зай, тиигэбэлшни отог дээрэ нэгэн-хоёр хажуур олдоно ааб даа. Бэлэн лэ байгты,— гээд бригадир мотоциклэйнгээ моторой газ нэмээгээд, саашалха гэжэ байтараа, хэдэн гэрэй саагуур нэгэ хүнэй далда орохынь тэндэ обёоржорхимсоороо:

—Будажап! Будажап Цыденович, воскреснигтэ ябаял! Багшанар хэды хүн гарахабта?! — гээд ооголно.

— Бидэнэршни мүнөө амаралтада һургуулиингаа заһабариин элдэб жэжэ божо хүдэлмэридэ воскресник хэхэ гэлсээ һэмдил. Хойто амаралтын үдэр болохо воскреснигтэтнай олоороо ошохо гэшэ бэзэбди,— гэжэ саада хүниинь харюусана.

Бригадир үйлсэ өөдэ дуун шуун болоһоор, энэшье, тэрэшье айлай газаа мотоциклээ зогсооһоор саашалба. Иигэжэ хүдөө тосхоной амаралтын нэгэ үдэр захалаа һэн.

Үргэн ехэ сабшалангай тэг дундуур жэрыжэ зогсоһон хори гаран хүн жэгдэ далайжа, үндэрөөр, үсхэн бүшмэгөөр ургаһан ногооное бурьяса шадэлүүлжэ ябана. Луговодуудай оролдожо ургуулһан үбһэн. Гол түлэбтөө шамбай шамбай, эдир залуу хүбүүд. Гал улаан шарайтай, туранхай шүрбэһэлиг бэетэй хүн түрүүлэнхэй. Тэрэнэй хойноһоо үндэр тэгшэ бэетэй, балсан булшан бүдүүнтэй, шииираг янзын нэгэ хүн — нютагтаа Ута Будажап гэжэ нэрлүүлдэг хүн урдахияа тэбэдхээхэ янзатай, ехэ ехээр эдюулээд, үбһэ ногооной узуураар хюһуулан сабшана. Теэд түрүүлжэ ябаашань балайл хүсэгдэхэ янзагүй. Хажуураа хүнгэхэнөөр далайжа, хойноо хэдэн алхын газарта хаяад лэ ябана.

— Будажап, хайруулбаш, мэдэд гэжэ яба.

— Һа, һа, һа!

— Юун, юун гэлсэнэтэ, хүбаад? — гээд, эгээн түрүүлжэ ябаһан хүн миһэрэн гэдэргээ эрьенэ.

— Үгы даа, эндээ миин өөһэд хоорондоо дуугаралсанабди.

— Аа, тиигэнэбты... Байза, ниһээр байтарнай халуу шатажа, нөөхи галдамарнууд — таршаа, голёонууд — хүдэлдэхэнь ааб даа,— гээд, эхин мүр гаргажа ябаһан хүмнай мэдээшэгүй болоод дуугарна. Дүтэ байһан хүнүүд булта дарья габилдан, энеэлдэшэнэ. Эдэ зон, эдэ залуушуул юундэ энеэлдэнэ гээшэб гэжэ, ондоо тээһээ ябаһан хүн ойлгоншьегүй байжа болохо. Юуб гэхэдэ, эдэ хүнүүднай балшар бага ябахадаа бэеэ бэедээ үгэлсэһэн муу нэрэнүүдээ дурдалсажа, энеэдэ наада гаргажа, хүхилдэжэ ябана ха юм. Түрүүлжэ ябаһан хүмнай колхозой парткомой секретарь Мүнхэ-Жаргал Цыренжапович Гармаев гээшэ. Үеынь нүхэр шофер Цыдынпэ Гомбоев хошон үгэ хэлэжэ, энеэдэ гаргажа байһаар баһал өөрөө дайралдаа бшуу.

Зуугаад сажан утатай мүрэй саада талада гаратараа залуушуул бэе бэеэ намналсан, шофернууд Будажап Гуржапов, Цыдынпэ Гомбоев, клубай моторист Родион Тунжинов, һурагша Ташханай Бадмаев гэгшэд, мүн Бальчин Аюрзанаев, Цырен Раднаева, Виктор Гармаев болон бусад бэрхэ хажууршад байһанаа харуулба.

Халууншье гээшэнь айхабтар, үсхэн, үндэрөөр ургаһан үбһэнэй бүхэшье гээшэнь хэлэшэгүй. Самсэ, майкануудаа тайлажа, нюсэгэлжэрхиһэн хүжэгэр улаан хүбүүд хүлһөө аршажархёод, һэжэржэл, һэжэржэл ябана. Энеэдэ наадан таһарнагүй. Эдэ хүнүүдэй дунда шофёрнууд, трактористнууд, колхозой правленидэшье, клуб, почто, сельпо гэхэ мэтэнүүдтэшье хүдэлдэг «хүнгэн ажалтай» хүнүүд бии. «Контор соо, саарһан дээрэ» һуугаад, һалхи, наранда ябадаггүй, хүнгэн сагаахан бэетэй заримашуул халуун шанга наранда ядаржа, наадалуулнашье. Юрэдөөл аргагүй хүхюун ажал болоожо байна.

Аргамал шулуутай, ехэ буртаг сабшалан. Хүнүүд хирэ-хирэ болоод лэ шулуу сабшажархижа, хажуурла бэряад, шугын заха руу гүйлдэнэд. Һүүдэртэ хажуур дабтажа һууһан Цырен-Доржи Жигжитов, Доржи Дамдинов гэгшэд ехэл сүлөө тухагүй.

Үдын хоол болотор сабшаад байхада, горьтойхон газарай, наада захыень хэлэхэдэ, 3.5—4 гектарай үсхэн бүшмэг ногоон унашоод байба.

Энэ газарнай Дулма-Жап Аюрзанаевагай даадаг ажахын тоосоото хонишодой бригадын сабшалан гээшэ. Сабшалангай хойто үзүүртэ хонишод өөһэдөө үбһэеэ сабшажа, тармалга, сомолгоёо хэжэ байна. Үдын хоол барилганшье болоожо, хойто үбһэшэдэй звеное даадаг хонишон Даша-Цынгэ Дансарунов наашалжа харагдана.

— Оо, даргамнай ерэбэ. Хони гаргалши гэхэ байна,— гээд хүбүүдэй нэгэн хүхинэ.

— Һөө! Үлэгшэнэймнай дарганар булта орожо ерээ ха юм даа. Ихэдээшье Булаг дээрэхи буха ехэ сабшалан үзөөгүй юумэеэ үзэхэнь гээшэ,— гэһээр Даша-Цынгэ Гомбоевич дүтэлнэ.

Үбһэ хуряалгадань туһалалсахаяа ерэгшэдтэ ехэ баясхалан хүргөөд, эндэхи шулуутай, косилкаар сабшахын аргагүй сабшалангые «һалгажа» үгөө һаатнай һайн байгаа гэбэ.

— Теэд, юун зугаа байхаб. Нэгэ эрье «түс» гүүлбэлтнай, энэ сабшалангай ногоон үглөөдэр «хүлһөө» буушаһан байхал,— гэжэ Бальчин Аюрзанаев — хүхижэ гү, али нээрээһээ гү — нүхэдтөө эмнин байгаад дуугарна.

— Нээрээшье, нэгэ хонин юу болоо юм, мүнөө үбһэ абажа шадаа һаа, хохи хабар хэды хонёо абарха гээшэбибди,— гэлдэн, хүнүүд эндэ тэндэһээ дуугаралдаад, парткомой секретарь, комплексно бригадын бригадир, сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Михаил Гончиков гэгшэдые һонирхуулба. Тиигээд амаралтын хойто үдэр сүлөөшэг, ажалынь ехээр һамшахагүй, арба гаран хүн үлэжэ, хонохо, үглөөдэртөө сабшаха, дээрэнь үшөө арбаад хүниие нэмэжэ эльгээхэ гэжэ шиидхэгдэбэ.

Эдеэлгэнэй һүүлээр тамхи таталган болоожо, энэ тэрэ асуудалнуудаар хөөрэлдөөнһөө уламжалаад, парткомой секретарь колхозойнгоо урда байһан шухала шухала зорилгонуудтай танилсуулна. Ойрын сагай шухала зорилгонууд юуб гэхэдэ: һая наашадашье ургаагүй сабшалангайнгаа ногооне гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа, гектар бүриин 20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ абаха, зунай хүхэ ногоондо һү һаалияа улам дээшэлүүлхэ, малаа һайнаар таргалуулха, мэнэ һаядаа хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ, таряа хуряалгаяа түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха зорилгонууд табигдаба.

Үнгэрэгшэ хахад жэлэй дүнгөөр Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхоз гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ, нооһо худалдаха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэжэ, партиин райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртөө.

Тиигээд мүнөө баян ургасаяа саг болзортонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тулада колхозой правлени болон партиина организаци хамаг оролдолгоёо гарган, бүхы арганууудаа хэрэглэжэ байна. Сабшалга хахадһаа үлүүлэгдээ. Эндэ амаралтын үдэр бүхэндэ олон зоной хабаадалгатай воскресник үнгэргэгдэнэ. Энэ үдэр 20 гаран хүнэй үбһэ сабшаһанһаа гадна, Урда Дабаан гэжэ газарта үшөө 15 хүн тармалга, сомолгодо ябалсаба.

Үдын хойно үшөө дахин эдеэлээд, бүрытэр тооной сабшахадаа, Булаг дээрэхи арбаад гектар ногооне унагаагаад байгаа һэн. Амаралтынгаа үдэр воскреснигтэ гаража, «бэеынгээ шалаа һайсахан гаргаһан» саарһа, гүүрһан дээрэ, машина, тракторнуудай рульда һуудаг «дарганаршье» булта сэдьхэл дүүрэнээр гэртээ харихань харижа, сомоной түрүүлэгшэ түрүүтэй үлэхэнь үлэбэ.

Иигэжэ хүдөө нютагай амаралтын нэгэ үдэр дүүрээ һэн.

Ц. ДОНДУКОВ.

Дондок УЛЗЫТУЕВ.

Зохёолшодоймнай шэнэ номууд

Үнгэрһэн жэл Буряадаймнай номой хэблэл олохон лэ шэнэ зохёолнуудые хэблэн гаргаба Эдэнэй тоодо Цэдэн Галсановай, Бата Базароной, Даши Дамбаевай, Ц. Дондогойн, Чингис Гомбоинай, Дамба Жалсараевай болон Андрей Мангатхановай шэнэ шүлэгүүд.

Хамта дээрэнь онсолон тэмдэглэхэдэ, манай буряадай хэблэл шүлэгшэ нүхэдөө яһалал абьяастай хэблэжэ байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Эндэ сэдьхэлэй баяр, холын харгы, эдир наһанай ошо, талын түүдэгүүд, замбуулинай аялга, мүн нарата дэлхэйн намаа набша, элдин дэлгэр эхэ оронноймнай гайхамшагта һайхан үе саг, тэрэнэй алтан һудаһые мэдэрнэбди.

Цэдэн Галсанов. «Минии дорюун нүхэд юм даа».

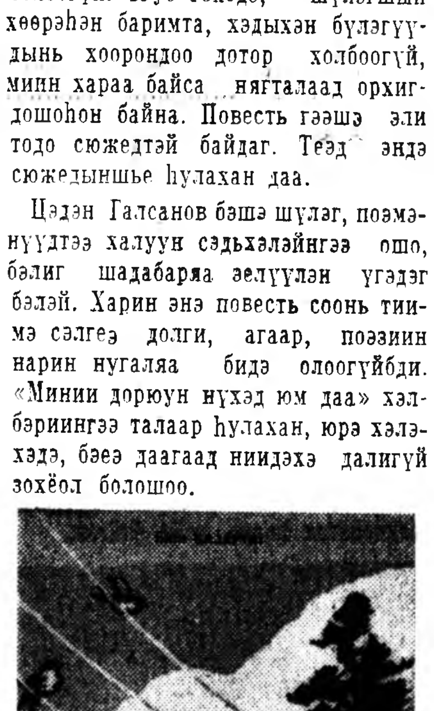
Манай ахамад поэт Цэдэн Галсановай түрүүшынь уянгата поэмэнүүд романтикын ногоон шэлбэһээр даллан, ирагуу аялга, үгын долгин соо манай сэдьхэлые үлгыдэн байгша бэлэй. Харин мүнөө, энэ шэнэ поэмэдэнь гол түлэб реализм, үнэн бодото ажамидаралые зураглан харуулхын һэдэлгэ, үдэр бүриимнэй ажал хэрэг, зугаа хөөрөөн,юрын хүбүүдэй һаруул һайхан сэдьхэл, тэрэнэй баяр, тэдэнэй хүсэлнүүд тухай хэлэгдэнэ.

Поэмын түрүүшын бүлэг «Задалагдаагүй бэшэг» гэһэн гаршаг доро Золто Балта хоёр — манай хүдэлмэришэ хүдэр хүбүүд ажалдаа яаран алхалха мүртөө хоорондоо элдэб жэжэ һониноо зугаалан ябанад:

— Байзыш, даа, Балта!
Бишни һонинтойб...
— Баһа басаган гү?
Яагааш хашартайб!
— Тэрэ Света
дуралшоол шамдам.
— Тингээ бы...
–Атаархана гүш, яндан?
— Үй, бэшэг ерээ һэн,
үтэр плясаала,
— Хэлээ хазал даа!
Хүниие бү гасаала!
...гэхэ 'мэтэ.

Эндэ байһан юумые байра дээрэнь харуулха гэһэн реализмын гол эрилтэ байханшье байна. Үнэрээшье, хүдэлмэришэ залуу хүбүүд имэрхүү юумэ ярилдаһаар, арсалдаһаар лэ ябадаг байгаа бэзэ. Теэд, эндэ һайн һэдэлгын хажуугаар даншье хэмэл мүрнүүд байна гэжэ һананаб. «Һонинтойб, — хашартайб, шамдам —яндан, плясаала —гасаала» гэһэн рифмэнүүд байрадаа байбашье, шүлэгэйнгөө гулгаан соо бүрилдэн ниилэнэгүй, хиидэ үлхэлдэн жэрынэ. Толгойшье, һүүлшье холболго гээшэ поэзиин дотор эрилтэ, тэрэниие хэжэ, зохёожо, эхилхэдэ, бодото шүлэгэй шэдитэ эршэ һуларжа, поэдэй хэлэхэ гэһэн хүсэл бодол задаран унадаг гэжэ Ц. Галсанов өөрөө тон һайн мэдэнэ ёһотой. Поэт энэ номоо шүлэглэмэл повесть гэжэ дэмы бэшэ нэрлэһэн байна. Эндэ үнэрээшье повестиин шэнжэ бии гээшэ. Гэбэшье энэ зохёол повесть болоогүй. Юуб гэхэдэ, шүлэгшын хөөрэһэн баримта, хэдыхэн бүлэгүүдынь хоорондоо дотор холбоогүй, миин хараа байса нягталаад орхигдошоһон байна. Повесть гээшэ эли тодо сюжедтэй байдаг. Теэд эндэ сюжедыншье һулахан даа.

Цэдэн Галсанов бэшэ шүлэг, поэмэнүүдтээ халуун сэдьхэлэйнгээ ошо, бэлиг шадабаряа зелүүлэн үгэдэг бэлэй. Харин энэ повесть соонь тиимэ сэлгеэ долги, агаар, поэзиин нарин нугаляа бидэ олоогүйбди. «Минии дорюун нүхэд юм даа» хэлбэриингээ талаар һулахан, юрэ хэлэхэдэ, бэеэ даагаад ниидэхэ далигүй зохёол болошоо.

Бата Базарон. «Элдин сагай эдиршүүд».

Ажабайдалай гүн далай гаталжа, һаншагаа сайһан, һахалаа бууралтаһан үбгэн хүнэй үри зүрхэнэй хөөрөөн; элдин хонгор зунай үглөөгүүр эртын нара угтан, хонгёо горнын аялгаар уужам дайда, уһа голые һэргээһэн эдир пионерэй дохёо дууе энээхэн ном соо үзэнэбди. Эндэ буряад хэлэнэймнэй булгяа салгяа хүлгөөншье, айраг сагаанай айл бүридэ салгидханшье, аймшагтай дайнай аюулта хара сууряаншье, сэсэн сэлмэг сэхэ хүнэй зугаашье, сэдьхэл тэнюун шэнэ үеын юрөөлшье дуулдана.

Бата Базароной аялга хэтэ үеһөө нугархай уян юм. Поэдэй үгэ бүхэн байра дээрээ байдаг. Иимэ дээрэһээ буряад хүнэй сэдьхэлдэ тон лэ аятай зохидоор соностоо бэзэ. Баян хэлэн, уян сэдьхэл гээшэ шүлэгшэ хүнэй һүлдэ ха юм даа. Бата Базарон энэ талаараа хэзээдэш дуталдаагүй гү гэжэ һанагшабди.

«Үбгэн Эмгэн хоёр» гэжэ (ухибүүдэй һонорто шэнэ сагай онтохон) дулааханаар бэшэгдэһэн шүлэг. Саг жэлнүүдэй сахариг долгин соогуур миин урдаад гараһан бэшэ, харин тэдэ долгидтой тэмсэн, өөрынгөө гал, зонойнгоо жаргал бэдэржэ ябаһан бардамшаг зантай буряад үбгэнэй аша хүүгэдээрээ ярилдан һуухань зохид. Энэ хүнэй тэмсэн, жаргал ябахада, «Бархан үндэр баалын тухай барбайжа, Мүнхэ сарьдаг мэлгын зэргээр тобойжо» үзэгдэдэг байгаа. Энэ хүн юрыншье һаа, бодото баатарлиг зүрхэтэй, һайрхуушье һаа, һаруул сагаан сэдьхэлтэй байгаа. Наһажаал поэдэймнай элдин сагай эдиршүүдээр хөөрэлдэн, эдэнэртээ сэсэн һургаалаа, сэлмэг һаналаа дамжуулжа байһаниинь һайшаалтай. Шүлэгүүд соогоо поэт хододоо залуу, хододоо хошон зугаатай, хомор үгэтэйшье һаа, хурса бодолтой байһаниинь үшөөшье һайхан. Бата Базароной баснинууд ходоо һонор хурса байдаг. Энэ ном соонь «Эрдэмтэй эрбээхэй», «Үнэгэн», «Һайзгай ташуур», Бэерхүү тэмээн» гэһэн дүрбэн басни оронхой. Энэнь ехэл һайн. Манай ахамад поэд саашадаашье һургаал ехэтэй, һур минаатай баснинуудые элдин сагайнгаа эдиршүүдтэ хэлэн хүнэй һууһай даа гэжэ хүсэнэбди.

Даши Дамбаев, «Шанха дээрэм наран». Энээхэн ном дотор табан бишиихан поэмэ оронхой. «Урагшаа минии, поезд!» «Зориг», «Ханинартаа бэшэг», «Сэсэг», «Дуулыш минии атом». Эдээхэн нэрэнүүдыншье поэдэй сэдьхэл харуулжа үгэнэ. Соголон соо үлүү мүрнүүд үсөөн, үлүү үгэшье үсөөн. Шүлэгүүдэйнь хэлбэри нягташье, мүн сүлөөтэй, хурсашье. Хүн болоожо, хүлэгэй далһэ бариһан хүбүүнэй хүдэр сээжын аялга, аяар холын ерээдүй тээшээ шуумайн зориһон шэнэ үеын хүлэг — поезд, махабадын һүлдэ—атом, залуу хүнэй зориг, сэдьхэлэйнь һайхан сэсэг, хани нүхэдынь, элдин тоонто үлгы—буряад орониинь энэ

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Барилгашадай һайндэрые угтуулан

ҮРГЭН ДАЛАЙСАТАЙГААР ЯБУУЛАГДАНА

Коммунизмын һаруул һай… үе сагай улам дүтэлхэ бү… совет хүнүүдэй соёл гэ…элэй хэмжээ, тэдэнэй …турна эрилтэ үдэрһөө …тэ дээшэлнэ. Энээниие ха…аа абан, Сэлэнгын сов… колхозууд болон промыш…а предприятинууд аж…лалай барилгын хүдэлмэ… үргэн далайсатайгаар …улна. Жэшээлхэдэ, айма… томохон ажахынууд боло… Ленинэй, Карл Марксын …мжэтэ колхозуудта бү…жэ байһан барилганүү… тэмдэглэмээр. Байгша …ахеэр Ленинэй нэрэмжэ… колхозой дархашуул үрэн…, шэди шадалаа гарга… нютагаархинайнгаа амар… угаалха соёлой гуламтые …тай зохидоор бүтээжэ ша… юм.

…клуб соонь 300 хүнэй …гай зал, библиотекэ, ха…һохор наадаха фойе, уран …ай бүлгэмдэ хабаадаг… хүдэлхэ таһалга, ди…эй кабинет, киномеха…ай таһалга, хубсаһаа …таһалга бии.

Колхозой дархашуул, шту…ргууд болон уран зуу…адай оюун бэлиг, орол… гаргаһаниинь бүхы юу…ань үзэгдэнэ. Элдэб үн…ээр угаа шадамараар …архиһан буряад угалза…, орнаментнууд үнгэ бу…дан, клубай хананууд … потологые шэмэглэнэ. Клуб үбэлэй сагта ууралаар дулаасуулагдаха юм.

Табан жэлэй саада тээ энэ ехэ клубай һуури табигдаал байхадаа урагша хойшоо хооһон тала байгша һэн. Тэрэ гэһээр эндэ хэды олон шэнэ гэрнүүд бодхоогдооб: үйлсын урда захаһаа хурга даран тоолоходо, Загастайн дунда һургуулиин һуралсалай байшангууд, багшанарай гэрнүүд, колхозой правлениин хоёр дабхар байшан, сомоной совет, больница, гостиница болон бусад ниитын байшангууд, ажахын барилганууд, жэриилдэнэ. Колхозой барилгын бригада (даагшань Д. Н. Цагадаев) һүүлшын хоёр жэлэй туршада үйлэдбэриин болон соёл гэгээрэлэй олон гэр байрануудые бодхоогоо. Үнгэрэгшэ жэл Загастай голой эхиндэ Агсуургын аршаанай хажууда колхозой амаралтын гэр баригдаад, энэ жэл бүри үргэдхэгдэһэн байна.

Юрөөгэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түб—Ташар тосхондо 320 үхибүүдэй һураха найман жэлэй һургуулиин барилга ябуулагдана. Тэрэшэлэн 50 үхибүүдэй байха ясли, 4 культбаза, малшадай байха зургаан гэр баригдаа.

Үйлэдбэриин барилга мүн лэ үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, 100 тугалай багтаамжатай хоёр байра, түс бүридөө 800 хонидой байха гурбан байра бүтээгдээ. Колхозой хоёрдохи комплексно бригадын һууриһажаһан Үдэнгэ тосхондо электростанци тодхогдоо, мүн уһаар гандуу бэлшээриин газарнуудта 3 худаг малтагдаһан ба колхозой түб тосхоной хажуудахана уһанай ехэхэн сөөрэм байгуулагдаба.

Түс аймагай «Коммунизм» колхоздо ууралаар дулаасуулагдаха шэнэ һургуули баригдаа. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 50 үхибүүдэй байха интернат түгэсхэгдэжэ байна. Тэрэшэлэн «Эрдэм» колхоздо, Ново-Селенгинск тосхондо һургуулиин гэр байранууд үргэдхэгдэжэ байна.

Фермэнүүд дээгүүрхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха асуудалда тусагаар анхарал хандуулагдана. Байгша ондо «Улаан Оронго» колхозой һаалиин 3 фермэ дээрэ зайн галаар үнеэдые һааха «ёлочка» түхэлэй агрегадууд, автоуһалуури тодхогдоо. Гадна Ленинэй, Тельманэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай, Сэлэнгын совхозой томохон фермэнүүдтэ электроһаалгын агрегадууд тодхогдоо.

Аймагай түб — Гусиноозёрск хото жэл ерэхэ бүри урган хүгжэнэ. Энэ городой үндэр һаруул байрын гэрнүүдэй, һургуулинуудай хажуугаар сэл ногоон сэсэрлигүүд, паркнууд соогуур ябахада үрматай. Арбаад жэлэй саана энэ бишиихан тосхон байһан юм гэжэ хүнэй хэлээ һаа, үнэншэмөөр бэшэ. Гэр байра барилгын хэмжээн 1956 онһоо хойшо найма дахин ургаа. Хайшаашье хара—шэнэ гэрнүүд үдэр бүри шахуу үндыжэ байна. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 2600 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд баригдаһан, 200 бүлэ шэнэ гэрнүүдтэ түбхинэһэн байна. Тэрэшэлэн 2865 дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд һэльбэн заһабарилагдажа, энэ ажалда 35,2 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа.

Городой ажалшадай культурна эрилтые дүүрэнээр хангахын тула үнгэрэгшэ жэлдэ, мүн энэ жэлэй 6 һара соо гастроном, мяханай болон һүнэй магазинууд, прачечна, пионернүүдэй амарха лагерь, уһа бүлэхэ станци баригдаа. КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ үдэрнүүдтэ Гусиноозёрскодо оёдолой шэнэ фабрика бүтээгдэжэ, ашаглалгада тушаагдаа. Мүнөө эндэ 960 үхибүүдэй багтаамжатай гурбан дабхар һургуули баригдажа байна.

КПСС-эй XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд барилгашадые ажалай шэнэ амжалтануудта зоригжуулна. Съездын гүнзэгы удхатай шиидхэбэринүүдые шудалха тумаа өөрынгөө ажалые бүри нягтаар шүүмжэлэн сэгнэнэбди. Бодото ажал дээрээ шэнэ техникэ зүбөөр ашаглахада, түрүү онол арга хэрэглэхэдэ ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлэгдэнэ.

Барилгашадай һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин хэдэн олон новаторнууд, барилгын мастернууд ажалай ехэ амжалта туйлана. Жэшээлхэдэ, коммунис ажалай бригадануудай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэжэ байһан Альберт Игумнов, Усик Алексаньян гэгшэдэй эрхилдэг бригадануудай гэшүүд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа онсо шалгарна. Тэдэнэр барилгашадай һайндэртэ һарынгаа түсэбые 130 процент хүрэтэр дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээ болзорһоонь урид нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Нүхэр Батухтин гэгшын эрхилдэг бригадын барилгашад түсэбөө һара бүри эрхим шанартайгаар үлүүлэн дүүргэдэг. Барилгашадай һайндэрэй хүндэлэлдэ ударна вахтада жагсаһан Галуута Нуурай модоной заводой хүдэлмэришэд хахад жэлэйнгээ түсэбые 194 процент дүүргэнхэй.

Н. Нимаев,
Сэлэнгын аймгүйсэдкомой коммунальна ажахын таһагые даагша.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—АЛДАР СОЛО

Барилга дээрэ онсо шалгаржа, «Бурятцелинстрой» трестын предприятинуудай хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэд Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй тогтоолой ёһоор, «РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаба. Шагнагдагшадай дунда Баргажанай барилга-хабсаралгын управлениин модошо дархан М. А. Плеханов, Яруунын барилгын управлениин шулуушад А. И. Горбунов, Ш-Н Н. Самбуев, Загарайн модоной комбинадай тракторист А. Н. Тютрин, мүн тус комбинадай жолоошон Н. В. Портнягин, Курумканай барилгын управлениин «Дружба» хюрөөгэй моторист А. А. Посельский, Сэлэнгын барилгын управлениин жолоошон П. М. Бондаренко, Зэдын барилга-хабсаралгын управлениин комплексно бригадын бригадир В. М Лисовский, мүн тус дархашуулай бригадир А. Д. Протасов болон бусад бии.

Зохёолшодоймнай шэнэ номууд

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта).

дуун соонь соностоно. Даши Дамбаевай эдэ поэмэнүүд нилээдгүй хороолгодо ороһон. Энэнь һайншье байгаа гү гэжэ һанамаар байна. Юуб гэхэдэ, энэ үлэһэн шүлэгүүдынь тон лэ гол-годли мүрнүүд боложо, эршэ хүсөөрөө хүнэй сэдьхэл буляана. «Зориг» гэжэ поэмэнь хоёрхон хуудаһан соо багтабашье, траншей малтажа байһан хүбүүдэй баатарлиг ажал, аяар холо, баруун Сибириин гүн соо эхэ нютагаа һанан һанан, дуу дуулажа ябаһан «эрын дээжэ» хүбүүнэй эршэтэй шэрүүн үгэнүүд туг болон далбана.

Юрэнь Даша Дамбаевай «Шанха дээрэм наран» гэһэн табан поэмэтэ согсолбори өөрөө бэеэ дааһан нэгэ поэмэ болошоо. Энэнь бүришье һайн. Табан бүлэгынь табуулаа дотор холбоотой, нягта һайнаар бүридлэһэн байна. Поэмын түрүүшын бүлэгтэ мүнөө үеын залуу хүнэй ерээдүй тээшээ эрмэлзэлгэ, тэрэнэй поезд, поездын зам, эхэ нютагһаа холодожо ябахадаа бодоһон бодол, һанаһан һанаанинь, ажабайдалай арюун сохидол, баяр бахадалынь мэдэрнэбди. Саашадаа тэрэ хүбүүн холын газар, хуһата хуудам Сибириин нугада «дууһашагүй сортоотой СЦБ-гэй монтёрнуудаар дуу дуулан, кабель СОБ, траншей малтажа байна. Тиихэдээ ажал хүдэлмэриингөө абьясые, бэрхэшээлнүүдыень, залуу үетэнэй зоригые удхалан хөөрэжэ шадана. Холын газарта байхадаа, хани нүхэдһөө бэшэг абажа, эдир хүбүүн баясана, бодолгото болон, гунигтай арюун сэдьхэлээ угшалан, һанаан бодолооро нүхэдтэеэ хубаалдана. Эхэ нютагайнь улаалзай сэсэгүүд, урдань даллан найгажа үзэгдэнэ. Сэдьхэлэйнь һайхан тэрэ сэсэг — инаг басаганииньшье, дэлюун буряад нютагыньшье болоод һанагдана. Поэдэй зүрхэн—атом, дэлхэйн эзэн, эрын дээжэ эрхим залуу хүбүүнэй домог—шэнэ сагай нарата дуун боложо оршоно. Гэхэтэй хамта Даша Дамбаев шүлэгэйнгөө аялгада һогтоод, зарим газартань сэдьхэлэйнгээ алтан утаһые бусайдуулан алдана. «Поэдэй һула талаяа ойлгожо, нэгэ бага бодолгото болоо һаань, зохёолнуудынь гүнзэгы, уужам, һонор болохо һэн. Саашадаа залуу поэт ажабайдалай али болохо уршалаа нугалаае удхалан бодожо ябаг лэ.

Цырен-Дулма Дондогой. «Буряад басаганай дуунууд». Энэ дуунуудыень уншажа һуухадаа бидэнэр холбоо сэнхир нууртай хонгор һайхан Ярууна нютагай хабтагай үргэн сэлеэнүүдээр айлшалажа, алганын шарбахые, Маарагтын манатахые, туруута хүлэгэй хүлгөө, тужын хүнхинөө сэдьхэлдээ хадуун абанабди.

Сонедүүд... Сонет бэшэхэ гээшэ хүшэршье, гоёшье....

Цырен-Дулма Дондогойн баглаа сонедүүд, хүсэд һайн сонедүүд болоодүй. Даншье мухар муюу, гадар шэмэгээр холбоотой үгэнүүд байна. Дабхасан гараһан далита мүрнүүдэй дундуур даншье һула, даншье холын, удха узуургүй мүрнүүд дайралдана. Гол түлэб энэ ном юугээрээ һулаб гэхэдэ, олонхи шүлэгүүдынь зохёол, поэзи тухай бодолгото болоһон байна. Энэнь һайтайшье, муутайшье. Һайниинь—зохёол бэшэхэ гээшэ мүнгэ зөөри олохын харгы бэшэ, харин олон түмэн зонтой сэдьхэл зүрхэеэ хубаалдан, оршолон юртэмсын орёо бэрхэ тэмсээн соогуур һанаан бодолоо мүлижэ, үнэн худал хоёрой үндэһэ һуури бадэрхэ тухай поэтесса бодолгото болоно ха юм даа. Муу талань —шүлэг зохёол тухайгаа бодолгото болоходоо, Цырен-Дулма Дондогой олонхи газартань бодол хүсэлөө ажамидаралай долгин дээрэһээ үргэн абажа, хаана холын сэнхиртэ үлгыдэн, өөрөөшье төөришэнэ. Тиихэдэнь поэзиин гол һабагша алдагдажа, ногоон зугаа номгон хөөрөөндэ орожо, толотомо һайхан бодолынь тоонто үлгы хоёрһоо сүлөөрнэгүй, оршолонгой тооһон соогуур төөринэ. «Хүгжэмшэн», «Хажууршан», «Яруунын эрьедэ», «Маарагтада» гэхэ мэтэ шүлэгүүдынь яһала урин дулаанаар бэшэгдэһэн. Эхын халуун энхэрэл эдир наһанай миһэрэл хоёр эдэ шүлэгүүд соо бүрилдэнэ. Гэхэтэй хамта, Цырен-Дулма Дондогой табяад онһоо хойшо эдыхэн шүлэгүүдые бэшээгүй, харин нилээд олоншье, нилээд һайнуудшье зохёолнуудые бэшэһэн байха. Эдээн соонһоонь номой хэблэл тон һайнуудыень шэлэжэ шадаагүй гэжэ тэмдэглэхэ зэргэтэйбди.

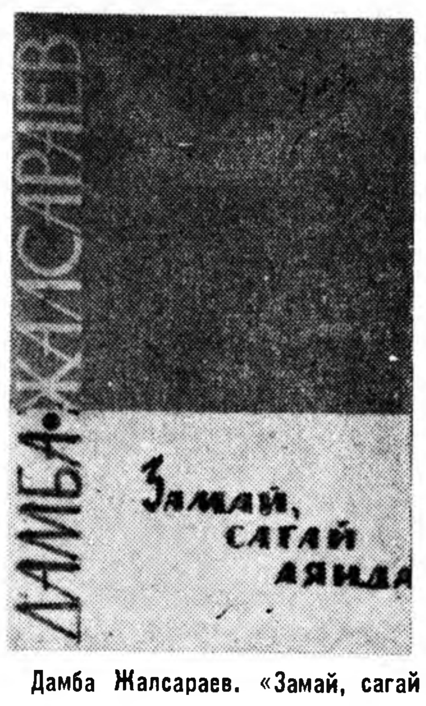

Чингис Гомбоин. «Талын түүдэгүүд». Алтан Ононой хүбшэргэй дэлиһэн амгалан сагай баатар хүбүүдэй нэрэ солые дурдан ябагша залуу поэт Чингис Гомбоинай талын уудамда түлиһэн ульһатай ошотойхон түүдэгэй дэргэдэ дулаасан һуухада, сэнгүүшье, хүхюуншье байна даа.

Алхана уулын аршаан булагууд, абиржа гарагдаагүй арьял тарьял байса хаданууд, аяар тэрэ Рязаньһаа эхилээд, Амур мүрэн хүрэтэр туунагтан баглайрһан бүн сагаан үүлэд, үбһэнэй ногоон хаһа, буурал сагаан эхэ, һүниин тэн, һүн сэгээн тала, һарын толон—эдэ бүгэдэ Чингис Гомбоинай бэлэг, бэлиг.

Һула талыень хэлэхэ болоо һаа, иимэ байна. Залуу поэдэй һанаа бодолой һаруулшье һаа, шүлэгүүдэйнь олохон бадагууд үшөөл хүсэд эршэ зангилаагүй, нарин нягта бэшэ байна. Олохон газарта поэт хайша хэрэгээр үгэеэ сасана, заримдаа бури буряад хэлэнэй грамматикын ёһо заншалые гажа буруугаар эбдэнэ. Поэт шүлэгүүд соогоо «сагаан үүлэд», «хүн зон» гэхын оронд «сагаан үүлэнүүд», «хүн зонууд» гэжэ олоной тоогой һүүлые буруу хэрэглэнэ. Мүн Чингис Гомбоинай шүлэгүүдые уншаад байхадаа, энэмнай ехэл олон ном уншаһан, эрдэм шудалһан хүн гэжэ нэн түрүүн элирнэ. Энэмнай мүн лэ поэзидэ һайтайшье, муутайшье ааб даа. Зохёол бүхэндэнь шахуу «микада, Атилла Иожеф, Уйтмен, Неруда, Пушкин, Рафаэль, Есенин, Александровска сад» гэхэ мэтэ нэрэнүүдшье, үгэнүүдшье оролсоно. Энэнь хүнэй сэдьхэлдэ шэнэ мэдэрэл асарангүй, харин мохооруулна; поэт өөрынгөө һанаа бодолые номой нэрэнүүдээр халхалжа, миин лэ юрэ, нэрлэлгэ болошохоёо һанана.

Чингис Гомбоин — бэлигтэй шүлэгшэ. Эгээл иимэһээ энэ бэлигээ, энэ галаа үшөө һайханаар дэгжүүлэн, дайралдаһан лэ сусалые түүдэг галдаа хэнгүй, шэнхинэмэ хатуу шэнэһэн түлеэгээр шэнэ түүдэгээ бадараагаа һаань, гоёл байгаа.

Дамба Жалсараев. «Замай, сагай аянда». Хошон зугаа, элдин хөөрөө дэлгэһэн энээхэн ном яһала баян, яһалал һонин гээшэ ха. Дамба Жалсараев энэ номоороо замай, сагай аянда ябажа, Украина, Прибалтика, Хара далайн эрьеэр ниидэн, түрэл һайхан нютагайнгаа түб хото Улаан-Үдэ, ПВЗ, токарь хүбүүд, малшад, хонишон басагадай хонгёо ёохор, холшор залуугай халуун дура, хошон зугаа, мүнөө үеын хүнэй мүнхын сагаан харгы—эдэ бүгэдые манай сэдьхэлдэ асарна...

Дамба Жалсараев энээнэй урдахи номуудтаа нэгэн гэбэл тон граждан аялга гү, али үхибүүдэй шүлэгүүдые оруулдаг байгаа. Харин энэ ном дотор олонхи шүлэгүүдынь дуу, хатарай шэнжэтэй; эндэ хүхюу золтой хүбүүд басагадай хүлгүү зүрхэн сохилно. Һула талыень тэмдэглэхэ болоо һаа, поэдэй эдэ шүлэгүүд халирхайшагаар бэшэгдэһэн байна. Бүхы бодол, бүхы мэдэрэлынь ехэл зүб, ехэл боломоор, һонин, теэд наахануур дайраад, эльбээд лэ, дурсаад лэ гараһан гээшэ ха. Энэ номой олонхи шүлэгүүд хүнэй зүрхэ дайранагүй. Энээн дээрэһээнь тобшолходо, поэт шүлэгүүдээ ехэл бодожо үзөөд бэшэдэг гээшэ ха. Энэнь зүб. Теэд гүнзэгы һайхан лирикэ, хабарай хангал, халюун дайдын шэмэг, гулган байгаа уһан булагууд, гуниг дүүрэн сэдьхэл, баяр, жаргал—эдэ бүгэдэ заримдаа һайса бодогдоншьегүй поэдэй гуурһан дороһоо өөрөө гарашадаг гээшэ.

Юрэнь хүнүүд иимэ шүлэглэлдэ дуратай, удаан саг соо мартадаггүй, һанажа, дурдажа ябадаг ха юм даа. «Партида ороходоо», «Комсомолой дуун», «Токарь», «Манай малшад», «Эхэ тухай дуун», «Гол ехэ харгы» гэһэн шүлэгүүдынь ехэл юрэнхы, хүйтөөр бэшэгдэһэн байна. Харин хошон зугаа элбэгтэй юрын лэ хүнэй юрын мэдэрэл дээрэ бэшэгдэһэн «Жэгтэй гээшэнь», «Шамдаа», «Хатараял», «Ута хэлэн», «Замай, сагай аянда» гэһэн шүлэгүүдынь манай бодол баяжуулна, манай һанаа баясуулна. Дамба Жалсараев шадамар бэрхэ, хурса һонор поэт. Тиимэ дээрэһээнь нүгөөдэ номынь үшөөшье һонин байха бэзэ.

Андрей Мангатханов. «Замбуулинай дуун». Энэ ном дотор дэлхэйдэ боложо байһан мүнөө үеын бүхы үйлэ хэрэгүүд бултаашье бэшэ һаа, олонхинь дурсагдаһан. «КПСС-эй Программа уншаад байхадаа», «Хитад арадта юрөөл», «Ород хүбүүдтэ алдар соло», «Замбуулинай онгосо», «Дүрбэн герой комсомолнуудта», «Манай майн нэгэн», «Советскэ эрмида—соло», «Кукуруза — хүгжэлтын ракетэ», «Шэнэ газарай дуун», «Коммунис ажалай мүрысөөн» — гэхэ мэтэ. Бултыень тоолохо болоо һаа, хоёр нюур лаб эзэлхэ—иимэ дээрэһээнь бэшыень нэрэлбэшгүйбди. Дээрэ дурсагдаһан, мүн бэшэшье шүлэгүүдынь толгой холбоһон лэ юрэнхы мүрнүүд болошоо... Үрэн шүлэгэй долгин, хүнэй гүн сэдьхэл, бодото ехэ этигэл—эндэ үгы. Тиимэ дээрэһээ шүлэгүүд болоогүй гэжэ һанагдана. Энэ темэнүүдынь тон ехэ, тон гүнзэгы темэнүүд. Теэд поэт энэ темэеэ хүсэтэ ехэ дали дээрэ үргэжэ, хүнэй һанаан бодолдо асаржа шадаагүй. Харин Андрей Мангатханов шүүмжэлхы бодолтой поэт. Тиимэ дээрэһээ «Ангуудай суглаан», «Баха», «Гахайн гайхал», «Борсоохой» гэхэ мэтэ сатирическа шүлэгүүдынь яһала һонин, яһала хурса болонхой. Андрей Мангатханов саашадаа сатира болон хошон зугаата шүлэгүүдые бэшэжэ, үшөө нэгэ ном гаргаха байха гэжэ найданабди.

Буряадай номой хэблэлээр гараһан долоон согсолбори хаража үзэбэбди. Тиихэдээ, шүлэгшэ нүхэдэйнгөө алдуу дутуу, һайн һайханиень али али талаһаань хаража үзэхэ гэжэ оролдоһон байнаб. Энэ шэнжэлэлые тон лэ зүб, баранай һанал гэжэ тоолоногүйб, харин шүлэгшэд тухайгаа шүлэгшэ хүнэй өөрынь ойлгосо, өөрынь тэмдэглэл гээшэ гэжэ уншагшад тоолохо зэргэтэй байха.

Хилын саанаһаа

Советскэ Союз Алжирта туһална

АЛЖИР, августын 8. (ТАСС). Советскэ «Углеуральск» гэжэ пароход Алжир портдо мүнөөдэр ерээ. Алжир арадта туһаламжа болгон Советскэ Союзай үгэхэ болоһон эдеэ хоолой зүйлнүүдэй түрүүшын хубиие—6.500 тонно шэниисые энэ пароход асараа. Удахагүй шэниисэ, загаһанай консервэ, саахар, ургамалай тоһон, үдхэрүүлһэн һүн СССР-һээ Алжирта дахяад эльгээгдэхэ байна.

Ашаа дамжуулан үгэлгын баярай ёһолол Алжирай портдо болоо.

Эб найрамдал хангахые, буу зэбсэг хуряахые эрмэлзэжэ байһанаа һаруулба

БЕРЛИН, августын 8. (ТАСС). Залуушуулай болон студентнүүдэй Хельсинкидэхи Бүхэдэлхэйн VIII фестиваль залуушуулай уласхоорондын хүдэлөөнэй эгээн ехэ хуралнуудай нэгэн болоно. Энэ фестиваль хадаа эб найрамдал хангахые, буу зэбсэг хуряахые залуушуулай эрмэлзэжэ байһыень хүсэн түгэлдэрөөр харуулаа гэжэ фестивальда хабаадаһан ГДР-эй делегациин хүндэтэ гэшүүн, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, ХДС-эй (ГДР) генеральна секретарь Геральд Геттинг Берлиндэ бусажа ерээд байхадаа мэдүүлээ.

Фестивалиин үедэ Финляндиин мэдээжэ политическэ ажал ябуулагшадтай хани ёһоной шэнэ холбоо барисаа байгуулха, хуушанайнгаа холбоо барисаае үргэдхэхэ аргатай байгаабди. Манай хөөрэлдөөнүүд хододоо хани халуун оршон байдалда үнгэрдэг байгаа. Германитай эбэй договор баталхые, Баруун Берлиндэхи байдал гуримшуулхые ГДР-эй эрмэлзэдэгые ойлгодог байһанаа Финляндиин политическэ ажал ябуулагшад элирхэйлэн мэдүүлээ гэжэ тэрэ саашань онсолон тэмдэглээ.

Финляндиин болон Германиин Демократическа Республикын хоорондохи хани харилсаа һуларуулха зорилгоор фестивальда харша хүсэнүүдэй хэһэн һэдэлгэнүүд тухай тогтоходоо, эдэ һэдэлгэнүүдынь хүсэдөөр буруу һүрөө, хоёр ороной хоорондохи хани барисаан улам бэхижэжэ гэжэ Г. Геттинг онсолон тэмдэглээ.

Ехэ забастовко дахяад болобо

ПАРИЖ, августын 8. (ТАСС). Зараузтахи (Испаниин Гипускоа провинци) «Альфа» гэжэ оёдолой машинануудые бүтээдэг заводой зургаан зуун хүдэлмэришэд забастовко соносхожо, салин хүлһэ үдэрэй 26 песетээр нэмээхэ тухай эрилтэ хээ. Хүдэлмэришэдые заводтонь оруулхагүй тухай хэмжээнүүд абтана. Заводой цехүүдые «болзоргүй саг соо» ээлхэ гэһэн захиралта сэрэгүүдтэ засагаархин үгэһэн байна.

Энэ забастовко хадаа орон дотор һаяхан болоһон томо забастовконуудай һүүлээр Испанида бүридхэлдэ абтаһан эгээн ехэ забастовконуудай нэгэн болоно. Правительство хадаа үнгэрэгшэ һарада Бильбаодахи «Хенераль электрика» гэжэ предприятиие табан неделиин турша соо хааһан байгаа. Хаалтада һуужа байһан өөрынгөө делегациие сүлөөлүүлхэ тухай эндэхи 4000 хүдэлмэришэн эрилтэ хэһэн байгаа.

„Бэеэ абанги политикаһаа хадуурна"

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, августын 8. (ТАСС). Бэеэ абанги байха политикаһаа Конгын правительство хадуурна гэжэ Конгын хэблэлэй агентство өөрынгөө тайлбари соо тэмдэглэнэ. Конго гадаадынгаа политика бэелүүлхэдээ, «бэеэ абанги байха» гол ёһонуудые хүтэлбэри болгохо юм гэжэ Конгын Республикын премьер-министр Адула бэеэ абанги оронуудай правительствануудые толгойлогшонорой Белградска конференци дээрэ мэдүүлээ һэн. Гэбэшье Адула «бэеэ абанги хараа бодолһоо удаа дараалуулан хадууралгаһаа зайсажа шадаагүй» гэжэ Конгын хэблэлэй агентствын тайлбари соо хэлэгдэнэ. Энэнь юун дээрэһээ элеэр харагданаб гэхэдэ, Катангын асуудал хоёр жэлэй турша соо шиидхэгдэнэгүй.

Нэгэ талаһаа Катангые таһалаад, тэрэниие дэмжэдэг Англиин болон Бельгиин финансова бүлэгүүдэй, нүгөө талаһаа Конгодо «экономическа талаар талархал» олохын тулада олон миллион доллар гаргашалдаг Америкын трестнүүдэй хоорондо Катангын асуудалаар зүрилдөөн гарадаг байна. Мүнөө үедэ Конгодо хамаатай олон шухала асуудалнууд Вашингтондо америкынхид, англиинхид болон бельгиинхидээр шиидхэгдэдэг байна гэжэ хэблэлэй агентство тэмдэглэнэ.

—Иимэ эрхэ байдалда бэеэ абанги политика бэелүүлхэ тухай хэлэжэ болохо гээшэ аал?— гээд Конгын хэблэлэй агентство асууна.

Хожомдоһон шиидхэбэр

ЛОНДОН, августын 8. (ТАСС). Америкын фашистнуудые толгойлогшо Рокуэлл гэгшын Англида ерэһэн ушарай ехэ эшэгүүритэй болоһон дээрэһээ Англиин дотоодын хэрэгүүдэй министерство эсэсэй эсэстэ ямаршьеб хэмжээ абаха баатай болоһон байна. Рокуэлл гэгшые «бэдэрэн оложо», Англиһаа сүлэн гаргаха гэһэн захиралта министерство үгөө. Засагаархидай хэмжээ абаагүй байһые сагааруулха гэһэн түлюур һэдэлгэ министерствын толилһон мэдүүлгэ соо хэгдэһэн байна. Рокуэлл арбан үдэрэй урда тээ Ирланди соогуур гаража ерэһэн байгаа. Тиихэдэ гадаадын оронуудай фашистнуудай Англида ерэхые хориһ[...] хиралта үшөө гараагүй[...] һан юм гэһэн хэбэр[...] мэдүүлгэ соонь хэлэгд[...]

Гэбэшье тэрэ гэһээр [...] удаан саг үнгэрөө. А[...] «национал-социалист и[...] хүдэлөөнэй» удари[...] Джордан гэгшын эмхи[...] фашистнуудай суглаан[...] терширтэ боложо байна[...] линин һүүл багта Рокуэ[...] дэ байлсаа гэжэ хэблэл[...] гэтэ бэшэ мэдээсэгдэһэ[...] на. Нэгэ һаналта Дж[...] гэгшынь һайрхаһанай [...] Рокуэлл хоргодохые [...] доошье оролдоогүй. «Скотленд-Ярдын» аге[...] эдэ мэдээсэлнүүдые [...] сээнгүй гарабал дээрэт[...] жэ тоолоһон байжа бол[...]

„Федерациие" тарааха

ЛОНДОН, августын 8. (ТАСС). Родезиин болон Ньясалендын федерациие Угандын нютаг зондо Англиин колонизаторнууд баадхаһан байгаа. Энэ федерациие тарааха тухай Угандын Арадай конгресс гэжэ партиин жэл бүриин съезд эрилтэ хэбэ. Нютаг зон тушаань Урда-Африкын Республикын [...]тельство үндэһэ яһанай [...] гаргаһан шэрүүн шанга [...]тика бэелүүлдэг юм. Ту[...] публикада эсэргүү эконо[...]ска хэмжээнүүдые абах[...] харада Франциин атомн[...] шалгануудые хэхыень [...] тухай съезд мүн лэ [...] хээ.

Сэрэгэй демонстраци үргэлжэлһөөр

БАРУУН БЕРЛИН, августын 7. (ТАСС). Германиин Демократическа Республикын газар дээрэхи харгы замуудаар өөһэдынгөө сэрэгүүдые Америкын сэрэгэй командованиин элитээр асаржал байһаар. ДПА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Америкын сэрэгүүдэй отряд ГДР-эй болон Баруун Германиин хоорондохи [...] мүнөөдэр гаталаа. Энэ [...] ГДР-эй газар дээрэхи [...] мобильна харгыгаар Б[...] Берлиндэ ерэхэ юм. С[...] дуудые шэрэһэн сэрэ[...] ашаанай машина болон [...] пүүдһээ энэ отряд бүр[...] Дүрбэн автомашинань [...] нуудтай тэмсэхэ пушк[...]даар хангагданхай.

ХЕЛЬСИНКИ. Залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VIII фестиваль. Зураг дээрэ: Кубын түлөөлэгшэд фестивалиин боложо байһан [...]лэй үйлсэнүүдтэ гараад [...]

ТАСС-ай фотохрони[...]

Тобшо мэдээсэлнүүд

✦ Советскэ циркын залуу артистнууд һарын турша соо өөһэдынгөө номернуудые Хельсинкидэ харуулжа, ехээр һонирхогдоо. Советскэ артистнуудай табиһан наадые 94.000 хүн хараһан байна.

✦ Пхеньянай зэрэлгын фабрика 14.000 дүрбэлжэн метр талмайе эзэлнэ. Барилгань түгэсхэгдэхэ болоо. Тус фабрика жэл бүхэндэ 7 миллион метр эрхим шанартай торгон бүд нэхэжэ гаргаха юм. Предприятиин бүхы хүдэлмэри оньһожоруулагдаһан, автомадаар зэбсэглэгдэһэн байха.

✦ ЮАР-ай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ударидагшадай нэгэн Нельсон Мандела гэгшые Урда Африкын полици арестовалаа. ЮАР-ай үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг правительствын полициинхидай бэдэрэлгэһээ тэрэ хоёр жэлэй турша соо зайсажа шадаһан байгаа. Мандела тэмсэлэй национальна совет гэжэ африкансна нюуса организациин ударидагша байһан юм.

✦ Польшын Краков городто, Краковска воеводстводо үзэгдөөгүй ехэ халуун боложо байна. Августын долоондо агаарай температура 40 градус болоо. Хэдэн хүн наранай элшэдэ дайрагдажа, харанхалан унаһан байна.

✦ Японой ниислэл Токи[...]родой хүн зон энэ оной [...] 10.168.9958 хүн болоһон [...] Энэ оной түрүүшын хахад[...]киогой зоной тоо 184.137 [...] олон болоо.

✦ Исландиин 8 мянган [...] дабһалһан сельди Советскэ С[...] худалдажа абаха тухай х[...] Рейкьявигта баталагдаа. [...]диһаа загаһанай зүйлнүүд[...]ветскэ Союзай худалдаа [...] энэ орондо ехэ удха шан[...]

✦ Англиин Уэнсберидэхи [...]тент шафт стил уорис л[...] гэжэ компаниин нефтях[...]щида тэһэрэлгын болохо[...] хүдэлмэришэн гэмтэжэ үх[...] хүдэлмэришэн шархатаа.

✦ Баруун Германиин [...] город шадар Голландиин р[...]на истребитель унажа, б[...]рөө. Пилодынь парашюда[...]жа, бэеэ абаржа шадаһа[...]

✦ Японой Такахаги г[...]дарай «Койо» шахтада [...] хүрьһэи хэмхэрэн унаж[...] хүдэлмэришэд шоройдо д[...] Гэмтэжэ үхэһэн хүнүүд[...]

(ТА[...]

ФУТБОЛ 1:1 тоотойгоор дүүрэе

Россиин Федерациин «Б» классай мастернуудай дунда үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөнэй ээлжээтэ уулзалга уржадэр Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ болоо. Городоймнай ажалшад, футбол һонирхогшод стадиондо олон суглараа. Һүниндөө, үглөөгүүр бага зэргэ аадар бороо ороһон, агаар сэбэр, амилхадашье зохид. Командануудай наада гэмэ таарyу гоё үдэшэ байгаа. Айлшаднай хэд бэ гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ федерациин 5-дахи зонодо наадаһан, энэ жэлһээ манай зонодо наадажа ябаһан Омскын «Иртыш» бүлгэмэй команда. Тус командын футболистнууд 1960 ондо эрхим һайнаар наадажа, командаараа СССР-эй спортын мастерай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн намтартай. Мүнөө эдэнэй 8 футболистнуудынь спортын мастер гэһэн нэрэ солотой. Тиихэдэ энэ хабар манай «Байкал» командынхид эдэнэртэ айлшалхадаа наадаяа 1:0 тоотойгоор шүүжэ ерээ бэлэй.

Үдэшын эгсэ 6 часта судьягай шэбшүүр эшхэржэ, наадане эхилһэн дохёо үгэнэ. Айлшадай футболистнууд тэрэ доро бүмбэгэ абамсаараа урагшаа һуга харайлдан улаан-үдынхидэй хаалга руу добтолжо эхилбэ. Улаан-Үдын хамгаалагшадай нэгэн талмайн баруун захаар сохигдоһон бүмбэгые халта дайраад, тэрэнь газаашаа гаража, дахинаа буланһаа сохигдохо болобо. Энээниие һамбаашалан, айлшадай командын добтологшо Кузнецов буланһаа эршэтэйхэн бүмбэгэ сэхэ ворота руу ябуулжархина. Шангаар ерэһэн энэ бүмбэгые «Байкал» командын вратарь Иван Кучерук гэдэргэнь сохижо бусааба. Энээниень тодожо абаһан айлшадай добтологшо толгойгоороо залабашье амжалтагүй һалана. Хоёр командын түлөөлэгшэд хорёод минутын туршада бэе бэедээ үсэд нэтэрүүгээр добтололсобошье, амжалта туйлажа шадабагүй.

Нэгэ һайхан добтолго эмхидхэжэ ябаһаар айлшадай нэгэниинь алдуу гаргажа, бүмбэгэеэ «Байкал» командынхидта үгэхэ болоно. Айлшадай воротада дүтүүр ябаһан улаан-үдынхид энээниень тэрэ доронь ворота руу сохижо. түрүүшын бүмбэгэ бэлэглэгдэшэбэ. Энэнь нааданай эхилһээр 27-дохи минутада болоо...

Нааданай хоёрдохи хахадта эмхи гуримтайгаар добтолһон Улаан-Үдын футблистнууд айлшадаа һайн лэ гэгшээр мэгдэхээһэн, тугшаруулһан байна. Теэд энэмнай гэдэргэ һөөргөө боложо, нааданай дүүрэтэр 20 минутын үлөөд байхада, айлшадай түлөөлэгшэд шанга шанга добтолгонуудые хэжэ мэдэбэ. Тиибэ яабашье айлшадаймнай добтолго урагшагүйдэнэ. Нааданай дүүрэхын тэндэ айлшаднай ялын бүмбэгэ сохижо, нааданайнгаа тоо 1:1 болгожо дүүргэе.

Ээлжээтэ уулзалгамнай ерэхэ амаралтын үдэр—августын 12-то үнгэргэгдэхэ. Манайда айлшаар зоно соогоо гурбадахи һуури эзэлжэ ябаһан Новосибирск городой футболистнууд ерэхэ болонхой.

Т. Бадмаин.

Зураг дээрэ: нааданай үе харуулагдана.

Л. Хайдуровай фото.

Редакторай ор[...]
М. Н. НИМ[...]

Манай адрес, телефону[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. [...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редакт[...] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жи[...] пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского [...]тельства—47-59, промышленности, транспорта, информ[...] 35-14, культуры, литературы и искусства—34-05, [...] и рабселькоров—40-49, отдел переводов и коррект[...] — 35-95, бухгалтерия — 37- 32. Для междугор[...] переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку[...] Бурятской АССР.

Н00946. Зак. № 340[...]